

o samorządzie powiatowym tekst jednolity (Dz. U. Nr 142, poz.1592 z 2001 r.) z późniejszymi zmianami.

Komisja w 2006 roku odbyła 2 posiedzenia poświęcone ocenie stanu bezpieczeństwa ppoż. i stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu oraz realizacji „Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego”.

Na pierwszym posiedzeniu sprawozdanie o stanie bezpieczeństwa ppoż. przedstawił Komisji Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Stalowej Woli. Stwierdził, że rodzaje zagrożeń w 2006 roku nie zmieniły się.

Nadmienił, że są one systematycznie ograniczane.

Poinformował o przeprowadzonych kontrolach w kościołach na terenie powiatu stalowowolskiego. Wyjaśnił zebranych działanie telefonu „112” oraz potrzebę uruchomienia CPR. Sprawozdanie o bezpieczeństwie publicznym przedstawił Komisji Z-ca Komendanta Powiatowego Policji. W swoim wystąpieniu stwierdził, że dynamika wszczętych postępowań oraz popełniane przestępstwa utrzymują się na poziomie 2004 roku. Zwrócił uwagę na celowość wprowadzenia całodobowych dyżurów na Posterunkach w terenie.

Dodatkowo poinformował o sukcesywnym doposażeniu w sprzęt telefoniczny Posterunków Policji w gminach oraz wyjaśnił sprawę zapotrzebowania i użycia Oddziałów Prewencji KW Policji w Rzeszowie.

Starosta Stalowowolski poinformował członków „Komisji” o budżecie przeznaczonym na bezpieczeństwo, wyposażenie powiatowego magazynu przeciwpowodziowego oraz alarmowanie ludności.

Wystąpił z wnioskiem o zapisanie w dziale „bezpieczeństwo” kwoty:

- 4000 zł na przeprowadzenie ćwiczeń zgrywających PZRK,
- 1000 zł na szkolenie w zakresie ochrony ludności.

Wniosek przegłosowano jednogłośnie. Na drugim posiedzeniu „Komisji” członkowie zajmowali się oceną bezpieczeństwa pożarowego i zagrożeniami porządku publicznego

za I półrocze 2006 roku, informacją o realizacji „Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego” w powiecie stalowowolskim. Zapoznano również członków „Komisji” z wnioskami zebrań Grup Członkowskich Spółdzielni Mieszkaniowej. W swoim wystąpieniu Grzegorz Śmiech - Komendant Powiatowy Policji zwrócił uwagę na spadek przestępczości w stosunku do roku ubiegłego w powiecie stalowowolskim.

Nadmienił, że przestępczość narkotykowa stawia nasz powiat na drugim miejscu za powiatem rzeszowskim. Poinformował zebranych o dużych kosztach jakie ponosi Komenda Powiatowa na wykonywanie przez funkcjonariuszy czynności konwojowo - ochronnych oraz o zmianach jakie wprowadza się w Komendzie Powiatowej, aby usprawnić jej funkcjonowanie. Pan Tadeusz Niedziałek - Komendant Powiatowy PSP poinformował, że zagrożenia w 2006 roku nie zmieniają się. Stwierdził, że w kontrolach przeprowadzonych w budynkach użyteczności publicznej przez funkcjonariuszy prewencji występuje coraz mniej nieprawidłowości w stosunku do lat poprzednich. Zwrócił uwagę na konieczność szkolenia młodzieży w szkołach w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Przewodniczący „Komisji” omówił sprawozdanie z realizacji „Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego” zwrócił uwagę członkom „Komisji” na zupełny brak zainteresowania władz Miasta Stalowej Woli realizacją przedmiotowego „Programu”.

W związku z powyższym postanowiono, aby na roczne sprawozdanie z realizacji przedmiotowego „Programu” zaprosić Prezydenta Miasta, Wójtów Gmin oraz Przewodniczących Gminnych Rad.

Pan Janusz Woźnik - Prokurator Rejonowy w Stalowej Woli podkreślił dużą rolę profilaktyki zapobiegawczej w sprawach narkotykowych w szkołach. Podkreślił duże znaczenie nawiązania współpracy Dyrekcji szkół z Komendą Powiatową Policji.

STAROSTA

Antoni Błądek

211

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ZAKLIKÓW NA LATA 2004 - 2015

I. WPROWADZENIE

Obowiązujące od 1 października 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska, nakłada na Wójta Gminy obowiązek opracowania Gminnego Programu Ochrony Środowiska.

Obowiązek ten jest formalną przesłanką dla utworzenia niniejszego opracowania (art. 17, ustawy Prawo Ochrony Środowiska, Dz. U. Nr 62, poz. 627).

I. 1. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiot opracowania stanowi Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zaklików położonej w północnej części powiatu stalowowolskiego.

W niniejszym opracowaniu poruszona jest szeroko rozumiana problematyka ochrony środowiska na analizowanym terenie.

Zagadnienia ochrony środowiska obejmują ochronę powietrza, wód, powierzchni ziemi, środowiska akustycznego oraz zasobów przyrodniczych.

Omówienia dotyczące gospodarki odpadami zostały zawarte w odrębnym opracowaniu pod nazwą Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Zaklików.

I. 2. Potrzeba i cel opracowania

Jedną z głównych dróg prowadzących do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju jest ochrona środowiska przyrodniczego.

Duże znaczenie dla osiągnięcia w pełni zrównoważonego rozwoju mają cztery łady:

- ekologiczny,
- społeczny,
- ekonomiczny (gospodarczy),
- przestrzenny.

Podstawowym narzędziem do osiągnięcia ładu ekologicznego jest ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.

Ład społeczny można osiągnąć np. poprzez akceptację mieszkańców dla proponowanych i podejmowanych działań.

Poprzez kształtowanie odpowiedniej struktury gospodarki, a także ograniczenie bezrobocia można osiągnąć ład gospodarczy.

Ład przestrzenny wiąże się natomiast np. z odpowiednią lokalizacją terenów przemysłowych, mieszkaniowych, komunikacyjnych i innych.

W niniejszym opracowaniu uwzględniono zaprezentowane powyżej zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, ze wskazaniem kierunków i hierarchii działań zmierzających do ich wprowadzenia na terenie gminy.

Do najistotniejszych wytyczonych dla Gminy Zaklików celów i kierunków działań w zakresie rozwoju społeczno - gospodarczego i ochrony środowiska należą:

- ✓ racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych (zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów, wzrost udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych, ochrona zasobów kopaliny);
- ✓ ochrona powietrza, ochrona przed hałasem (zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów i pyłów, zminimalizowanie uciążliwego hałasu);
- ✓ ochrona wód (zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, właściwa gospodarka wodno - ściekowa);
- ✓ ochrona gleb;
- ✓ ochrona zasobów przyrodniczych (zachowanie zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem ich różnorodności oraz rozwój zasobów leśnych, racjonalna eksploatacja lasów).
- ✓ prowadzenie skutecznej akcji edukacyjno-informacyjnej gwarantującej powodzenie realizacji wyżej wymienionych działań,

Realizacja zdefiniowanych ekologicznych celów strategicznych w powiązaniu z programem edukacji ekologicznej społeczeństwa powinna zapewnić rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

I. 3. Terminologia

Program ochrony środowiska wymusza na wszystkich uczestnikach procesów decyzyjnych i inwestycyjnych zastosowanie jednakowej terminologii dotyczącej całokształtu ochrony środowiska. Poniżej podane zostały znaczenia zwrotów użytych w opracowaniu.

I. 3. 1. Terminologia z zakresu zrównoważonego rozwoju

Ochrona środowiska - rozumie się przez to podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiających zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- ✓ racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- ✓ przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
- ✓ przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego;

Równowaga przyrodnicza - jest to taki stan, w którym na określonym obszarze istnieje równowaga we wzajemnym oddziaływaniu: człowieka, składników przyrody żywej i układu warunków siedliskowych tworzonych przez składniki przyrody nieożywionej;

Środowisko - rozumie się przez to ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, zwierzęta i rośliny, krajobraz oraz klimat;

Zrównoważony rozwój - rozumie się przez to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

I. 3. 2. Terminologia z zakresu ochrony środowiska

Emisja - rozumie się przez to wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi:

- ✓ substancje,
- ✓ energie, takie jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne;

Hałas - rozumie się przez to dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz;

Obszar chronionego krajobrazu - jest terenem chronionym ze względu na wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnicowanych ekosystemach, wartościowe w szczególności ze względu na możliwości zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem lub istniejące albo odtwarzane korytarze ekologiczne. Celem tworzenia obszarów chronionego krajobrazu może być w szczególności zapewnienie

powiązania terenów poddanych ochronie w system obszarów chronionych;

Oddziaływanie na środowisko - rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi;

Organ ochrony środowiska - rozumie się przez to organy administracji powołane do wykonywania zadań publicznych z zakresu ochrony środowiska, stosownie do ich właściwości określonej w tytule VII w dziale I Prawa Ochrony Środowiska;

Organizacja ekologiczna - rozumie się przez to organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona środowiska;

Pomniki przyrody - to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe, jaskinie;

Poważna awaria - rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem;

Powierzchnia ziemi - rozumie się przez to naturalne ukształtowanie terenu, glebę oraz znajdującą się pod nią ziemię do głębokości oddziaływania człowieka, z tym że pojęcie „gleba” oznacza górną warstwę litosfery, złożoną z części mineralnych, materii organicznej, wody, powietrza i organizmów, obejmującą wierzchnią warstwę gleby i podglebie;

Powietrze - rozumie się przez to powietrze znajdujące się w troposferze, z wyłączeniem wnętrz budynków i miejsc pracy;

Poziom hałasu - rozumie się przez to równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB);

Poziom substancji w powietrzu - rozumie się przez to stężenie substancji w powietrzu w odniesieniu do ustalonego czasu lub opad takiej substancji w odniesieniu do ustalonego czasu i powierzchni;

Pozwolenie - bez podania jego rodzaju - rozumie się przez to pozwolenie na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, o którym mowa w art. 181 ust. 1 Prawa ochrony środowiska;

Standardy emisyjne - rozumie się przez to dopuszczalne wielkości emisji;

Substancja niebezpieczna - rozumie się przez to jedną lub więcej substancji albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą, w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska; substancją niebezpieczną może być surowiec, produkt, półprodukt, odpad, a także substancja powstała w wyniku awarii;

Użytki ekologiczne - rozumie się przez to zasługujące na ochronę „pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania

unikatowych typów środowisk i ich zasobów genowych”. Należą do nich: torfowiska, bagna, nie użytkowane łąki i sady, drobne zbiorniki śródpolne i śródleśne, kępy drzew i krzewów, skarpy, jary i wąwozy, trzcinowiska itp.

Wielkość emisji - rozumie się przez to rodzaj i ilość wprowadzanych substancji lub energii w określonym czasie oraz stężenia lub poziomy substancji lub energii, w szczególności w gazach odlotowych, wprowadzanych ściekach oraz wytwarzanych odpadach;

Zakład - rozumie się przez to jedną lub kilka instalacji wraz z terenem, do którego prowadzący instalacje posiada tytuł prawny, oraz znajdującymi się na nim urządzeniami;

Zanieczyszczenie - rozumie się przez to emisję, która jest szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, powoduje szkodę w dobrach materialnych, pogarsza walory estetyczne środowiska lub koliduje z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska.

I. 3. 3. Terminologia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej

Ścieki - rozumie się przez to wprowadzane do wód lub do ziemi:

- ✓ wody zużyte na cele bytowe lub gospodarcze,
- ✓ ciekłe odchody zwierzęce, z wyjątkiem gnojówki i gnojowicy przeznaczonych do rolniczego wykorzystania w sposób i na zasadach określonych w przepisach o nawozach i nawożeniu,
- ✓ wody opadowe lub roztopowe, ujęte w systemy kanalizacyjne, pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych, w tym z centrów miast, terenów przemysłowych i składowych, baz transportowych oraz dróg i parkingów o trwałej nawierzchni,
- ✓ wody odciekowe ze składowisk odpadów, wykorzystane solanki, wody lecznicze i termalne,
- ✓ wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych, z wyjątkiem wód wprowadzanych do górotworu, jeżeli rodzaje i ilość substancji zawartych w wodzie wprowadzanej do górotworu są tożsame z rodzajami i ilością zawartymi w pobranej wodzie,
- ✓ wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów gospodarki rybackiej, jeżeli występują w nich nowe substancje lub zwiększone zostaną ilości substancji w stosunku do zawartych w pobranej wodzie;

Ścieki bytowe - rozumie się przez to ścieki z budynków przeznaczonych na pobyt ludzi, z osiedli mieszkaniowych oraz z terenów usługowych, powstające w szczególności w wyniku ludzkiego metabolizmu oraz funkcjonowania gospodarstw domowych;

Ścieki komunalne - rozumie się przez to ścieki bytowe lub mieszaninę ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi;

Ścieki przemysłowe - rozumie się przez to ścieki odprowadzane z terenów, na których prowadzi się działalność handlową lub przemysłową albo składową, nie będące ściekami bytowymi lub wodami opadowymi;

Instalacje - przez to rozumie się:

- ✓ stacjonarne urządzenie techniczne,
- ✓ zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu,

- ✓ obiekty budowlane nie będące urządzeniami technicznymi ani ich zespołami, których eksploatacja może spowodować emisję;

Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne - przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, który prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność;

Urządzenia wodne - rozumie się przez to urządzenia służące kształtowaniu zasobów wodnych oraz korzystaniu z nich, a w szczególności:

- ✓ budowle: piętrzące, upustowe, przeciwpowodziowe i regulacyjne, a także kanały i rowy,
- ✓ obiekty zbiorników i stopni wodnych,
- ✓ stawy,
- ✓ obiekty służące do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych,
- ✓ obiekty energetyki wodnej,
- ✓ wyloty urządzeń kanalizacyjnych służące do wprowadzania ścieków do wód,
- ✓ stałe urządzenia służące do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych,
- ✓ mury oporowe, bulwary, nabrzeża, pomosty, przystanie, kąpieliska,
- ✓ stałe urządzenia służące do dokonywania przewozów międzybrzegowych;

Zanieczyszczenie - rozumie się przez to emisję, która jest szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, powoduje szkodę w dobrach materialnych, pogarsza walory estetyczne środowiska lub koliduje z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska;

Eutrofizacja - rozumie się przez to wzbogacanie wody biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód;

Sieć - przewody wodociągowe lub kanalizacyjne wraz z uzbrojeniem i urządzeniami, którymi dostarczana jest woda lub którymi odprowadzane są ścieki, będące w posiadaniu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego;

Urządzenia kanalizacyjne - sieci kanalizacyjne, wyloty urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków;

Urządzenia wodociągowe - ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studnie publiczne, urządzenia służące do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody;

Przyłącze kanalizacyjne - odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku - od granicy nieruchomości;

Urządzenie pomiarowe - przyrząd pomiarowy mierzący ilość odprowadzanych ścieków, znajdujący się na przyłączy kanalizacyjnym;

Przyłącze wodociągowe - odcinek przewodu łączącego sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług wraz z zaworem za wodomierzem głównym.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Położenie
2. Ukształtowanie terenu
3. Warunki klimatyczne
4. Użytkowanie terenu
5. Infrastruktura
 - Gospodarka wodno - ściekowa
 - Gospodarka odpadami
 - Drogi
 - Sieć gazowa
 - Podmioty gospodarcze

II. 1. Położenie

Zaklików jest gminą położoną w powiecie stalowowolskim. Zajmuje powierzchnię 202,15 km² i należy do największych obszarowo gmin w województwie podkarpackim. Zamieszkała jest przez 8 856 osób. Od zachodu i południowego zachodu Zaklików graniczy z Gminą Radomyśl n/Sanem, od południa z Gminą Pysznica, natomiast północna i wschodnia granica gminy jest równocześnie granicą województwa podkarpackiego z województwem lubelskim. W skład gminy wchodzi sołectwa: Zaklików, Lipa, Gielnia, Goliszowiec, Łysaków, Łysaków Kolonia, Irena, Dąbrowa, Karkówka, Zdziechowice Pierwsze, Zdziechowice Drugie, Józefów, Baraki Stare, Baraki Nowe, Łązek Zaklikowski.

II. 2. Ukształtowanie terenu

Obszar gminy położony jest w obrębie dwóch makroregionów: Kotliny Sandomierskiej obejmującej centralną i południową część gminy, gdzie wydzielono dwie jednostki niższego rzędu tj. mezoregionu Równiny Biłgorajskiej i Doliny Dolnego Sanu i Wyżyny Lubelskiej w północnej części reprezentowanej przez mezoregion Wzniesień Urzędowskich. Równina Biłgorajska rozciąga się w południowej części terenów gminy. Jest to obszar rozległy, płaski, spadki w jego obrębie nie przekraczają 10%. Jego wzniesienie nad poziom morza waha się w granicach 150-200 m. Obszar równiny rozcięty jest słabo zaznaczającymi się w morfologii terenu dolinami nieckowatymi. Krajobraz urozmaicają wydmy i lekkie pofalowania rozwianych wydm. W obrębie Równiny Biłgorajskiej wydzielono następujące formy morfologiczne:

- równiny
- doliny nieckowate
- wydmy.

Dolina Dolnego Sanu jest to płaska terasa o wysokości ok. 5-15 m powyżej poziomu koryta tej rzeki. Obejmuje ona niewielką południową część terenu gminy. Krawędź oddzielająca terasę nadzalewową od terasy zalewowej wyższej jest niewyraźna, zatarta i właściwie nie mająca odbicia w morfologii (wyznaczona jest głównie na podstawie budowy geologicznej). Powierzchnia terasy wznosi się stopniowo w kierunku północno-wschodnim i wschodnim. Urozmaicheniem płaskiej powierzchni są wydmy, z którymi sąsiadują płytkie zagłębienia podmokłe będące efektem nierównomiernego akumulacji utworów budujących ten poziom i erozyjnego działania wód powierzchniowych.

Wzniesienia Urzędowskie to obszar w północnej części gminy, którego stroma krawędź o wysokości 10-15 m przebiega

wzdłuż wzniesień Baraki Stare - Szelina - Zdziechowice - Dąbrowa - Łysaków. Obszar ten wznosi się na wysokość od 190 do ok. 250 m n.p.m., a kulminacje występujące na północ od miejscowości Józefów osiągają 261 m n.p.m. Dominującym elementem urozmaiconej rzeźby terenu są rozległe wzniesienia rozczłonkowane gęstą siecią głęboko wciętych dolin. Na wysoczyznach przeważają tereny o mniejszych nachyleniach, wyrażające się wartościami spadków 0-5%. W rejonach obniżień dolinnych nachylenia zwiększają się, a spadki wahają się w granicach 5-15%. Obserwuje się tutaj aktywny proces modelowania rzeźby przez wody opadowe w dolinkach bocznych oraz w strefach przykrawędziowych dolin głównych, w postaci działania procesów denudacji i akumulacji deluwii. Formy erozyjne (wąwozy, jary) występujące w tej części gminy są w większości pokryte lasami, zadrzewieniami, zakrzaczaniami, co w znacznym stopniu ogranicza intensywność procesów erozji wodnej.

II. 3. Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym Zaklików leży w obrębie Krainy Klimatycznej Sandomierskiej. Jest to rejon o dużych wpływach klimatu kontynentalnego, który wyraża się w większych, rocznych amplitudach temperatury powietrza, wydłużonych okresach upalnego lata i dość długimi zimami.

Podstawowe wartości elementów klimatu na terenie gminy:

- średnia temperatura roku - 7,3 - 7,7 °C,
- średnia roczna wilgotność względna powietrza - 66 - 68%,
- ogólna roczna suma opadów - 600 - 650 mm.

Dominujący kierunek wiatrów to wiatry południowo - zachodnie i zachodnie.

Specyficzny klimat lokalny występuje w obrębie kompleksów leśnych. Są to obszary zacienione, otrzymujące minimalne ilości bezpośredniego promieniowania słonecznego. Posiadają niższe średnie dobowe temperatury, a amplitudy wahań temperatur tak w przekroju dobowym jak i rocznym są wyrównane. Wilgotności względne powietrza są zawsze duże. Lasy odznaczają się dużym procentem ciszy i wydłużonym okresem zalegania mgieł i pokrywy śnieżnej.

II. 4. Użytkowanie terenu

Gleby

Na terenie gminy występują:

- gleby bardzo kwaśne (do 4,5 pH) - 29%,
- gleby kwaśne (do 5,5 pH) - 34%,
- gleby lekko kwaśne - 27%,
- gleby obojętne - 8%,
- gleby o odczynie zasadowym - 2%.

Na terenie gminy stwierdza się zawartość w glebach użytków rolnych metali ciężkich (Zn, Cu, Ni, Cd, Pb) w stopniu „O” oznaczającym zawartość naturalną, a także naturalną zawartość siarki siarczanowej (S-SO₄).

Na terenie gminy występują użytki rolne, które zalicza się do gleb II - VI klasy bonitacyjnej. Przeważają użytki w klasach V i VI (ponad 55% powierzchni użytków rolnych). Gleby klasy II stanowią 0,35%, III klasy 28% użytków rolnych. Niewielki procent stanowią gleby pochodzenia organicznego. Są to gleby torfowe i murszowe, występujące na terenie miejscowości: Goliszowice i Lipa.

Wartość użytkowa gleb jest zróżnicowana, klasy od II-IV stanowią 44,8% powierzchni użytków rolnych, a klasa V i VI 55,2% powierzchni użytków rolnych. Największy udział posiada klasa VI oraz III. Wskaźnik bonitacji gleb w skali 3-stopniowej wynosi 1,49 dla gruntów ornych 1,54 dla użytków zielonych 1,26.

Struktura użytków rolnych

Grunty orne - 3427 ha - 69,8% powierzchni użytków rolnych.

Sady - 62 ha - 1,2% powierzchni użytków rolnych.

Łąki - 723 ha - 14,6% powierzchni użytków rolnych.

Pastwiska - 711 ha - 14,1% powierzchni użytków rolnych.

Razem: 4923 ha - 100% powierzchni użytków rolnych.

II. 5. Infrastruktura

II. 5. 1. Gospodarka wodno - ściekowa

Na terenie gminy funkcjonują ujęcia wody:

- ujęcie Zdziechowice - Karkówka o zatwierdzonych zasobach w wysokości 59 m³/h, które zabezpiecza potrzeby mieszkańców miejscowości: Zaklików, Zdziechowice I, Zdziechowice II, Karkówka, Lipa, Gielnia, Józefów, Baraki Stare, Irena.

Sieć wodociągowa istniejąca obejmuje miejscowości: Zaklików, Zdziechowice I, Zdziechowice II, Karkówka, Lipa, Gielnia, Irena, Józefów, Baraki Stare. Zakłada się rozbudowę istniejącego układu sieci wodociągowej dla sołectw: Irena, Łązek Zaklikowski, Baraki Nowe, Goliszowice, Dąbrowa, Łysaków. Długość sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach przedstawia się następująco:

- Zaklików - 22,9 km
- Zdziechowice I - 9,6 km
- Zdziechowice II - 7,9 km
- Lipa - 23,4 km
- Karkówka - 4,2 km
- Gielnia - 4,2 km
- Irena - 2,9 km
- Józefów - 4,4 km
- Baraki Stare - 7,3 km.

Łączna długość sieci wodociągowej w gminie wynosi 85,9 km.

Na terenie gminy eksploatowane są przez Zakład Usług Komunalnych dwie oczyszczalnie ścieków w m. Lipa i Zaklików. Ścieki oczyszczane na mechaniczno - biologicznej oczyszczalni w Lipie o przepustowości 154 m³/dobę wprowadzane są do rzeki Złodzięka. Obecnie dopływ ścieków wynosi 10-15% możliwości eksploatacyjnych oczyszczalni. Długość sieci kanalizacyjnej podpiętej do oczyszczalni wynosi 18,3 km.

Oczyszczone ścieki sanitarne z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Zaklikowie o przepustowości 300 m³/dobę odprowadzane są do rzeki Sanna. Obecnie dopływ ścieków wynosi 20-25% możliwości eksploatacyjnych oczyszczalni. Długość sieci kanalizacyjnej podpiętej do oczyszczalni wynosi 19,4 km.

Oczyszczalnie są wyposażone w punkty przyjmowania nieczystości z szamb.

Ścieki bytowe z gospodarstw domowych nie objętych systemem kanalizacji odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych. Według stanu na dzień 31.12.2003 r. ilość zbiorników bezodpływowych w gminie wynosiła 110.

II. 5. 2. Gospodarka odpadami

Szczegółowe omówienie zagadnień dotyczących gospodarki odpadami na terenie Gminy Zaklików, wraz

z propozycją rozwiązań, zostało zamieszczone w Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Zaklików, będącym integralną częścią niniejszego opracowania.

II. 5. 3. Drogi

Teren gminy przecinają droga wojewódzka oraz drogi powiatowe i gminne. Droga wojewódzka Nr 855 Olbiecin - Zaklików - Stalowa Wola w obszarze Gminy Zaklików charakteryzuje się dużą krętością, szczególnie w miejscowościach Lipa i Zdziechowice. Jest droga ogólnie dostępną z dużą ilością włączeń i indywidualnych zjazdów z posesji. Uniemożliwia to prawidłową obsługę ruchu generowanego przez zabudowę i jednocześnie doprowadza do obniżenia standardu obsługi ruchu tranzytowego. Droga Nr 857 Zaklików - Modliborzyce jest drogą o mniejszym znaczeniu komunikacyjnym. Stanowi łącznik pomiędzy drogą wojewódzka a krajową.

Drogi powiatowe zapewniają obsługę miejscowości gminnych i spośród sześciu ciągów komunikacyjnych wytypowanych jako drogi powiatowe, cztery stanowią połączenia z gminami sąsiednimi: Gościeradów, Zawichost, Modliborzyce, Potok Wielki, Pysznica i Radomyśl n/Sanem. W sieci dróg gminnych drogi o nawierzchni bitumicznej stanowią ponad 35% ogólnej długości dróg gminnych.

II. 5. 4. Sieć gazowa

Siecią gazową objęte są sołectwa: Zaklików, Lipa i Zdziechowice. Długość sieci głównej w Zaklikowie wynosi 14 325 m, przyłączy 6 892 m; długość sieci głównej w Zdziechowicach wynosi 10 228 m, przyłączy 4 611 m; w Lipie długość sieci głównej wynosi 5 445 m, przyłączy 296 m. Ilość odbiorców przemysłowych na terenie gminy ogółem wynosi 39.

II. 5. 5. Podmioty gospodarcze

Na terenie gminy zarejestrowanych jest 317 podmiotów gospodarczych. Podmioty te związane są głównie z handlem – 113 podmiotów, działalnością usługową - 187 podmiotów i działalnością produkcyjną - 17 podmiotów.

III. INWENTARYZACJA ZASOBÓW I SKŁADNIKÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1. Charakterystyka elementów przyrody ożywionej
 - *Formy ochrony przyrody*
2. Charakterystyka elementów przyrody nieożywionej
 - *Warunki geologiczne i rzeźba terenu*
 - *Zasoby naturalne*
3. Wody powierzchniowe
4. Wody podziemne
5. Gleby i lasy

III. 1. Charakterystyka elementów przyrody ożywionej

Teren gminy charakteryzuje się stosunkowo dużą zmiennością krajobrazu, wynikającą ze specyficznego położenia na granicy dwóch makroregionów. Północna część gminy, pozbawiona większych kompleksów leśnych, posiada małowniczy krajobraz utworzony przez formy erozyjne w postaci wąwozów, jarów, parowów i dolinek o stromych zboczach. Większość z nich jest zakrzewiona, zadrzewiona lub pokryta roślinnością ciepłolubną. Centralna i południowa część gminy nie posiada szczególnie urozmaiconej rzeźby terenu i morfologicznie jest raczej monotonną równiną poprzecinaną dolinami cieków i wałami wydмовymi stanowiącymi ciekawy element

morfologiczny. Ważnym elementem krajobrazu są rozległe lasy, bogate florystycznie.

III. 1. 1. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy zastosowano ochronę prawną dla zwartego kompleksu leśnego położonego we wschodniej części gminy, stanowiącego część pasma Puszczy Solskiej, o wysokim bogactwie zasobów biologicznych, które znalazły się w obrębie Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”. Powierzchnia parku na terenie gminy wynosi 974 ha, powierzchnia otuliny 8760 ha. Rezerwat „Łęka” o powierzchni 480,23 ha, utworzony w 1998 r., położony na terenie Gminy Zaklików, stanowi najcenniejszy fragment rozległego krajobrazu leśnego Lasów Lipskich i Janowskich. Zachowały się tutaj drzewostany o bogatym składzie gatunkowym i naturalnym charakterze. Występuje tutaj wiele rzadkich i chronionych gatunków flory i fauny, unikalnych zbiorowisk roślinnych i zwierząt.

- Na terenie gminy powołano 14 pomników przyrody:
- pomnik przyrody żywej - modrzew europejski w Łysakowie
 - pomnik przyrody żywej - jesion wyniosły w Łysakowie
 - 3 pomniki przyrody żywej - dąb szypułkowy w m. Irena
 - pomnik przyrody żywej - lipa drobnolistna w m. Karkówka
 - 2 pomniki przyrody żywej - lipa drobnolistna w m. Zdziechowice
 - pomnik przyrody żywej - dąb szypułkowy i jodła pospolita (pomnik grupowy) w m. Goliszowiec, przysiółek Janiki
 - pomnik przyrody żywej - dąb szypułkowy w m. Goliszowiec
 - pomnik przyrody żywej - modrzewie, dęby, świerki, sosna pospolita (pomnik grupowy) w m. Antonówka
 - pomnik przyrody żywej - dąb szypułkowy w m. Lipa, przysiółek Brody
 - 2 pomniki przyrody żywej - jesion wyniosły w m. Lipa, przysiółek Brody.

Na terenie gminy występują następujące zbiorowiska roślinności:

- lasy i zbiorowiska leśne,
- zbiorowiska nieleśne.

Kompleksy leśne terenu gminy stanowią pozostałości puszczy Solskiej, w chwili obecnej znacznie przekształconej przez człowieka. Lasy występują w postaci zwartych kompleksów w centralnej i południowej części gminy zajmując ponad 60% obszaru całej gminy.

Struktura siedliskowa lasów jest tu niezwykle różnorodna. Najbardziej rozpowszechnione są siedliska borowe (75%), mniejsze powierzchnie zajmują: suboceaniczny bór świeży, spotykane są również płaty boru suchego, wyżynnego, jodłowego boru mieszanego, gradu, buczyny, przysrumykowego łęgu jesionowo-olszowego, topolowego oraz brzeziny bagiennej. Przeważają drzewostany iglaste ok. 85%. Skład gatunkowy obejmuje łącznie kilkanaście gatunków drzew, głównie sosna (86%), pozostałe to: jodła 4,5%, brzoza 2,7%, olsza 4,4%, grab 0,2%, dąb 1,2%, buk 0,9%, jesion, świerk, modrzew, klon, osika, lipa po około 0,1%. w poszyciu boru świeżego występuje jałowiec, jarzębina, kruszyna, boru bagiennego rokitnik i wierzba uszata. Średni wiek drzewostanów w obrębie kompleksów leśnych gminy wynosi od ok. 65 lat, a przeciętna ich zasobność ok. 250 m³/ha.

Lasy i zadrzewienia na terenie gminy zajmują powierzchnię 13 484 ha, co stanowi 65,3% ogólnej powierzchni.

Wśród kompleksów leśnych występujących na obszarze gminy wydzielono lasy posiadające status lasów ochronnych. Łączna ich powierzchnia wynosi 5 911,18 ha, w następujących kategoriach ochronności:

- lasy wodochronne,
- lasy o znaczeniu dla obronności i bezpieczeństwa państwa,
- lasy stanowiące ostoję zwierząt objętych ochroną gatunkową,
- lasy położone w odległości do 10 km od granic m. Stalowa Wola,
- lasy na stałych powierzchniach badanych i doświadczalnych.

Pozostałe to lasy typowo gospodarcze. Kompleksy leśne terenu gminy charakteryzują się zadowalającą zdrowotnością. Położone w strefie „0” zagrożeń przemysłowych.

Zbiorowiska nieleśne. Wśród roślinności nieleśnej występuje ogromne zróżnicowanie od roślinności wodnej poprzez szuwarową, torfowiskową, od łąk wilgotnych do suchych muraw piaszczystych i roślinności ciepłolubnej. Flora zbiorowisk, szczególnie wodnych, bagiennych i torfowiskowych, występujących głównie we wschodniej części gminy jest niezwykle bogata. Stwierdzono tu występowanie 27 gatunków roślin chronionych objętych ochroną ścisłą i częściową, z listy gatunków roślin podlegających ochronie gatunkowej, do których należy zaliczyć przede wszystkim: grążela żółtego, grzybienie białe, zespół turzycy bagiennnej, storczyk, widłak jałowcowaty, odmiany rosiczki.

Różnorodność występujących na terenie gminy zbiorowisk szaty roślinnej sprzyja bogactwu gatunków fauny. Występuje 15 gatunków lęgowych ptaków. Z grupy uznanych za ginące lub na granicy zaniku występuje tu: brodziec leśny, orlik grubodzioby, czapla purpurowa. Wśród gatunków silnie zagrożonych wyginięciem odnotowano rybołowa, bielika, orlika krzykliwego, gadożera, żurawia, siewkę rzeczną, mewę małą, sóweczkę. Wśród innych rzadkich ptaków chronionych występują: kormoran, łabędź niemy, cietrzew, głuszec, zimorodek. Na szczególną uwagę zasługuje liczna populacja bociana czarnego.

Fauna ssaków obejmuje 29 gatunków, co stanowi 43% gatunków fauny krajowej. Do najcenniejszych należy wilk i zagrożony w Polsce wyginięciem łos.

III. 2. Charakterystyka elementów przyrody nieożywionej

III. 2. 1. Warunki geologiczne i rzeźba terenu

Obszar gminy położony jest na pograniczu dwóch dużych jednostek geologicznych: Synklinorium Brzeżnego w północnej części i Zapadliska Przedkarpackiego w południowej części. W budowie geologicznej Synklinorium Brzeżnego biorą udział utwory kredowe i trzeciorzędowe facji morskiej, których nadkład stanowią utwory czwartorzędowe. Utwory kredowe reprezentowane są przez opoki i szare wapienie zalegające na głębokości około 170 m p.p.t. Utwory trzeciorzędowe to osady miocenu spoczywające niezgodnie na zerodowanej powierzchni utworów kredy.

Miocen reprezentowany jest przez wapienie litotamniowe, serpulowe, rafowe o spoiwie gliniastym i piaszczystym. Najpłycej, na głębokości ok. 2,5 m p.p.t. występują one w Zdziechowicach, w rejonie Antonówki - Łysakowa na głębokości 4,5 m p.p.t. pod warstwą utworów piaszczystych.

Utwory czwartorzędowe to osady akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej wykształconej jako gliny, gliny związane, iły oraz żwiry. Miąższość tego kompleksu waha się w granicach 5,5 – 31.5 m.

Na osadach polodowcowych względnie bezpośrednio na wapieniach trzeciorzędowych zalegają osady eoliczne, wykształcone w postaci pyłów, glin pylastych oraz lokalnie piasków pylastych (rejon Baraków Starych) o miąższości w granicach 1,5 - 25 m. Osady rzeczne to piaski drobnoziarniste, średnio zagęszczone o przeciętnej głębokości zalegania 4,0-9,0 m p.p.t. W dolinach rzek występują gliny, namuły organiczne i torfy. Zapadlisko Przedkarpackie to rozległe obniżenie tektoniczne, wypełnione trzeciorzędowymi osadami miocenu morskiego. Południowa część gminy usytuowana jest północno-wschodnim obrzeżu Zapadliska, a utwory je wypełniające wykształcone są w głęboko-morskiej facji iłów i iłolupków z przewarstwieniami wapieni. Ostatnim ogniwem utworów trzeciorzędowych są iły rakowieckie, zalegające bezpośrednio pod nadkładem utworów czwartorzędowych. Wschodnie iłów rakowieckich uwidacznia się w dolinie rzeki Złodziejki. Strop tych osadów utworów na terenie gminy występuje na głębokości 7 - 35 m p.p.t. Kompleks osadów czwartorzędowych reprezentują piaski i żwiry wodnolodowcowe, piaski i żwiry rzeczne wyższych tarasów akumulacyjnych oraz gliny zwałowe.

III. 2. 2. Zasoby naturalne

Na terenie gminy nie stwierdzono występowania złóż surowców z grupy podstawowych. Powszechnie występują kopaliny pospolite. Są to występujące w północnej części gminy: wapienie i margle dla przemysłu wapienniczego oraz wapienie litotamniowe przydatne również w budownictwie (okładziny, budowa murów). W centralnej i południowej części gminy występują piaski rzeczne tarasów akumulacyjnych, piaski deluwialne i wodnolodowcowe, piaski eoliczne o szerokim zastosowaniu w budownictwie, lokalnie torfy o możliwym zastosowaniu w ogrodnictwie. Ponadto w centralnej części gminy stwierdza się występowanie iłów, glin i iłolupków, mających zastosowanie przy produkcji cegły.

Obszar gminy był przedmiotem prowadzenia szeregu prac geologiczno-poszukiwawczych, w wyniku których określono występowanie obszarów złożowych surowców mineralnych, związanych z podłożem trzeciorzędowym i czwartorzędowym. Są to udokumentowane w kategoriach bilansowych:

- 1) piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych:
 - złożo Zaklików - Zdziechowice
- 2) piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej:
 - złożo Zaklików-Irena
 - złożo Lipa I
 - złożo Lipa
- 3) kruszywa naturalne:
 - złożo Łysaków
 - złożo Antonówka
- 4) surowce ilaste do produkcji cementu:
 - złożo Zaklików
- 5) surowce ilaste ceramiki budowlanej:
 - złożo Zaklików II
- 6) wapienie dla przemysłu wapienniczego:
 - złożo Łysaków
 - złożo Potok-Radna Góra
 - złożo Potok-Karkówka.

Ponadto w centralnej i południowej części gminy w obrębie torfowisk zostały wstępnie rozpoznane złoża torfów niskich, wysokich i przejściowych o łącznych zasobach szacunkowych określonych na 4730 tys. ton. Torfy w zależności od własności fizykochemicznych mogą być stosowane w rolnictwie i ogrodnictwie jako nawóz organiczny i środek poprawiający strukturę gleby.

Surowce występujące na terenie gminy były przedmiotem eksploatacji w latach ubiegłych. W rezultacie powstały tereny wymagające rekultywacji w Zaklikowie (w rejonie cegielni, piaskownie) i Lipie (piaskownie) oraz kamieniołomy po poborze wapieni w Łysakowie.

Aktualnie wydobywanie prowadzone jest na mocy wydanych koncesji i utworzonych terenów i obszarów górniczych:

- TG Łysaków Piotrkowski o pow. 0,7 ha - eksploatacja piasków;
- TG Lipa II o pow. 5,51 ha - eksploatacja piasków dla potrzeb produkcji w Zakładzie produkcji Silikatów;
- TG Zaklików Skoczylas o pow. 1,14 ha - eksploatacja surowca ilastego dla potrzeb produkcji w cegielni;
- TG Zaklików - Tarach o pow. 2,22 ha - eksploatacja surowca ilastego dla potrzeb produkcji w cegielni.

III. 2. 3. Wody powierzchniowe

W Gminie Zaklików istnieje dobrze rozwinięta sieć rzeczna. Nie występuje tu deficyt wód powierzchniowych. Obszar gminy odwadniany jest przez rzekę Sanna (ciek II rzędu) dopływ Wisły oraz szereg jej dopływów między innymi Karasiówkę wpadającą do Sanny poza terenem gminy. Przez centralną część gminy przepływa rzeka Jodłówka (dopływ sanny) i jej prawobrzeżny dopływ Złodziejka oraz rzeka Łukawica płynąca wzdłuż granicy gminy.

Sieć wodna uzupełnia szereg bezimiennych cieków i rowów melioracyjnych. Ponadto na terenie gminy dużą powierzchnię ok. 350 ha zajmują wody stojące, stawy rybne zasilane ze źródeł wód podziemnych oraz z rzek: Sanna, Karasiówka, Złodziejka, Jodłówka. Stawy zlokalizowane są w miejscowościach: Zdziechowice II, Lipa, Łysaków, Zaklików - Kolonia.

Jakość wód powierzchniowych

Stan jakości wód powierzchniowych oraz obecność organizmów żyjących w wodach są wynikiem oddziaływania różnorodnych czynników, zarówno ekologicznych, jak i antropogenicznych.

Chemizm wód determinują: budowa geologiczna zlewni, klimat, typ gleb a także urbanizacja, uprzemysłowienie i rolnictwo.

Znaczący wpływ na zanieczyszczenie wód ma ilość pobieranej wody i odprowadzanie ścieków bytowo - gospodarczych i przemysłowych.

Ocena jakości wód polega na porównaniu pomierzonych wielkości parametrów (wskaźników zanieczyszczenia) i obliczonych stężeń ze stężeniami dopuszczalnymi dla poszczególnych klas czystości, określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. Dz. U. 32, poz. 284).

Bardzo ostre wymogi klasyfikacyjne prawa polskiego powodują, że przekroczenie tylko jednego wskaźnika decyduje o zaliczeniu danego odcinka rzeki do niższej klasy jakości wody.

Aktualnie nie prowadzi się badań jakości wód w rzekach na terenie gminy. Ostatnie wyniki badań pochodzą z lat 90-tych.

Na podstawie wyników z 1991 r. oceniono:

- jakość wód Sanny w klasyfikacji ogólnej w klasie III,
- jakość wód Karasiówki w klasyfikacji ogólnej nie odpowiada normatywowi,

- jakość wód Złodziejki wg norm sanitarnych - klasa III, wg wskaźników bakteriologicznych - klasa III,
- jakość wód Jodłówki wg wskaźników fizyko-chemicznych - poza klasą, wg wskaźników bakteriologicznych - klasa III.

III. 2. 4. Wody podziemne

Wielkość zasobów wodnych zależy od wielu czynników, do których należą między innymi takie czynniki jak:

- *hydrometeorologiczne i geologiczne* (wielkość opadów atmosferycznych, zdolności retencyjne zlewni, warunki infiltracji, środowisko sedimentacyjne),
- *antropogeniczne* - (melioracja terenów, regulacja cieków wodnych, zmiany struktury wykorzystywania gruntów, a głównie wyrąb lasów i zadrzewień, urbanizacja i związany z nią przyrost powierzchni trudno przepuszczalnych, wielkość poboru wody, ilość wprowadzanych do wód i do ziemi zanieczyszczeń, przerzuty wody).

Obszar gminy charakteryzuje się niską wodonośnością w wydatkach studni w granicach 10m³/h, oprócz terenów położonych na północy i południowo-zachodzie, gdzie wydatki studni wynoszą 50m³/h. W północnej części gminy w obrębie Synklinorium Brzeźnego występują dwa poziomy wodonośne: pierwszy poziom wody gruntowej związany jest z zalegającymi piaskami czwartorzędowymi, którego zwierciadło swobodne stabilizuje się na głębokości ok. 5,0 m p.p.t. Drugi poziom wodonośny występuje na głębokości 19-40 m p.p.t. Zwierciadło wody występuje pod napięciem hydrostatycznym.

W centralnej części gminy stwierdza się występowanie trzech poziomów wodonośnych: pierwszy poziom związany jest ze stropową warstwą piasków rzecznych w zwierciadle swobodnym, stabilizującym się na głębokości 1-8 m p.p.t., charakteryzujący się małymi wydajnościami. Drugi poziom wodonośny w zwierciadle lekko napiętym występującym na głębokości 9-12 m p.p.t. związany jest z utworami wodnolodowcowymi. Trzeci poziom występuje w szczelinach skalnych wapieni trzeciorzędowych na głębokości poniżej 10 m p.p.t. Na południu gminy wody gruntowe gromadzą się w piaskach rzecznych obszarze dużych miąższościach, tworząc swobodne zwierciadło już na głębokości 0,7-3 m p.p.t. W okresach bardzo mokrych woda może wystąpić bezpośrednio pod powierzchnią terenu. Występuje tu duża ilość wód powierzchniowych i bagien.

Niewielki południowo-zachodni fragment obszaru gminy znajduje się w obrębie wydzielonego w widłach Wisły i Sanu GZWP Nr 425 Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów. Jest to największy zbiornik na terenie województwa podkarpackiego. Kolektorami zasobów wodnych są czwartorzędowe piaski i żwiry. GZWP ma charakter porowy. Charakteryzuje się wydatkami studni w granicach 50-70 m³/h.

W rejonie m. Lipa w piaskach baronowskich (tortoński poziom wodonośny) występują wody mineralne typu siarczanowo - chlorowo - wodorowęglanowi - wapniowego, obszarze ogólnej mineralizacji ok. 3g/dm³.

W m. Zdziechowice - Karkówka, składające się z dwóch studni wierconych, o łącznych zasobach eksploatacyjnych z utworów trzeciorzędowych - kredowych wynoszących 59 m³/h.

Jakość wód podziemnych

Zbiorniki holoceniskie są zbiornikami nie izolowanymi,

natomiast zbiorniki czwartorzędowe są zbiornikami słabo izolowanymi. Zagrożenie stanu czystości wód wglębnych związane jest z:

- a) przedostawianiem się do warstwy wodonośnej ścieków bytowo-gospodarczych,
- b) infiltracją skażonych wód powierzchniowych,
- c) niewłaściwym stosowaniem i składowaniem nawozów mineralnych, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.

Niekorzystnym elementem sprzyjającym zanieczyszczeniu wód podziemnych jest koncentracja zainwestowania na terenach o większej przenikalności pionowej, co stanowi szczególne zagrożenie dla wód podziemnych, odpływu wód (ze względu na spadki terenu), a tym samym powoduje wzmożone procesy wymywania i spłukiwania zanieczyszczeń powierzchniowych z terenu do koryt i cieków wodnych.

Badania jakości wód podziemnych prowadzone są przez PIOŚ w ramach monitoringu krajowego i regionalnego. Na terenie gminy znajdują się dwa punkty pomiarowe w miejscowości Łysaków. Według klasyfikacji ogólnej jakości wód podziemnych w 2003 roku oraz wartości wskaźników decydujących o klasyfikacji w poszczególnych punktach pomiarowych zakwalifikowano wody wglębne w do klasy Ib, czyli do wysokiej jakości wód (w punkcie pomiarowym Łysaków 1); wody gruntowe do II klasy wód (w punkcie pomiarowym Łysaków 2). Wskaźnikami w zakresie stężeń odpowiadających wodzie o niskiej jakości były twardość ogólna - klasa II; żelazo ogólne - poza klasą.

IV. POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA

We wcześniejszych rozdziałach przeprowadzono analizę stanu środowiska oraz uwarunkowań społeczno - gospodarczych na terenie Gminy Zaklików oraz szczegółowo omówiono poszczególne elementy środowiska.

W celu realizacji przyjętych założeń konieczne jest ustalenie głównych zasad polityki ekologicznej w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Wymaga to wyznaczenia:

- **celów ekologicznych** - cel po osiągnięciu, którego ma nastąpić poprawa danego elementu środowiska stanowiący ostateczny efekt podejmowanych działań;
- **kierunków działań** - kierunki służące do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych;
- **zadań ekologicznych** - konkretne przedsięwzięcia prowadzące do realizacji wyznaczonych kierunków a tym samym celów ekologicznych. Działania te mają charakter długookresowy i winny być realizowane aż do osiągnięcia założonego celu. Z uwagi na długi okres „dochodzenia” do wyznaczonego celu, zaproponowanych zadań należy określić zadania priorytetowe (priorytety ekologiczne) do realizacji jako najpilniejsze.

Polityka ekologiczna dla Gminy Zaklików oparta została na:

- Programie Ochrony Środowiska dla powiatu stalowowolskiego,
- istniejących uwarunkowaniach prawnych z uwzględnieniem dostosowania polskiego prawa do prawa wspólnotowego Unii Europejskiej.

Poniżej przedstawiono cele, kierunki i zadania ekologiczne dla Gminy Zaklików w odniesieniu do konkretnych elementów środowiska. Ich realizacja złoży się na wypełnianie zadań określonych w Polityce Ekologicznej Państwa oraz Programie

Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego, co powinno prowadzić do zrównoważonego rozwoju gminy.

IV. 1. Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

Jednym z podstawowych warunków zrównoważonego rozwoju jest racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi. Założenie to posłużyło do sformułowania poniższego celu ekologicznego:

Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych

W celu osiągnięcia w/w celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Racjonalizacja użytkowania wody
- Zaniechanie nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele przemysłowe
- Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji
- Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

IV. 1. 1. Racjonalizacja użytkowania wody

Wszystkie działy gospodarki korzystające z zasobów wodnych powinny prowadzić racjonalne jej użytkowanie objawiające się ograniczeniem w najbliższej przyszłości zużycia wody (głównie w przemyśle i rolnictwie) oraz minimalizacją strat związanych z jej rozprowadzaniem.

Krajowy limit w zakresie zmniejszenia wodochłonności produkcji został ustalony na 50% w stosunku do 1990 r.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działań to:

1. Wprowadzenie normatywów zużycia wody w wodochłonnych dziedzinach produkcji w oparciu o zasadę stosowania najlepszych dostępnych technik - BAT, (przedsiębiorstwa na terenie gminy).
2. Ustalenie normatywnych wskaźników zużycia wody w gospodarce komunalnej stymulujących jej oszczędzanie.
3. Ograniczenie wykorzystywania wód podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i niektórymi specjalnymi działami produkcji).
4. Realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody).

IV. 1. 2. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości w produkcji

Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji jest jednym z najważniejszych zadań w polityce ekologicznej państwa. Prowadzi ono do likwidacji zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń „u źródła”.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działań to:

1. Wprowadzenie powiatowych wskaźników materiałochłonności i odpadowości produkcji, w celu mobilizacji przedsiębiorstw do stosowania technologii odpowiadających wyznaczonym lokalnym normom

- i bardziej przyjaznych środowisku (zmniejszenie strumienia wytwarzanych odpadów, zwiększenie ponownego wykorzystania surowców odpadowych, rozdzielanie strumienia odpadów).
2. Wprowadzenie ograniczeń dotyczących możliwości składowania odpadów z przemysłu ze wskazaniem właściwej metody ponownego wykorzystania bądź unieszkodliwiania.
 3. Wprowadzenie nowych małodopadowych technologii.
 4. Wprowadzenie bodźców ekonomicznych dla przedsięwzięć proekologicznych (ulgi podatkowe, możliwość współfinansowania, itp.).

IV. 1. 3. Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Polityka energetyczna państwa przewiduje do roku 2010 zmniejszenie zużycia energii na jednostkę krajowego produktu o 25% w stosunku do 2000 roku. Zakłada się ponadto w roku 2010 osiągnięcie poziomu 7,5% udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii pierwotnej. Poziom ten ma być osiągnięty poprzez odpowiednie wykorzystanie zasobów biomasy, energii wody i wiatru, słońca, wód geotermalnych oraz biogazu z odpadów.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Opracowanie i wdrożenie (zgodnie z Prawem Energetycznym) planów zaopatrzenia w energię. Dokument ten powinien określać rozwiązania w tym przedmiocie na obszarze gminy z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska.
2. Wprowadzenie energooszczędnych technologii i urządzeń w przemyśle i energetyce lokalnej oraz podniesienie ich sprawności.
3. Zmniejszenie strat energii, zwłaszcza cieplnej, w systemach przesyłowych, przede wszystkim poprzez uszczelnienie rurociągów oraz ich właściwą eksploatację.
4. Poprawa parametrów energetycznych budynków - termo renowacja (dobór otworów drzwiowych i okiennych o niskim współczynniku przenikalności cieplnej, właściwa izolacja termiczna ścian - ocieplenie budynków, lokalizacja nowych obiektów zgodnie z naturalną (cieplejszą), kierunkową orientacją stron świata).
5. Stosowanie indywidualnych liczników ciepła.
6. Zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii. W miejsce węglowego opalania piecyków i kotłów stosowanie drewna, odpadów drewna i innych surowców stanowiących biomasę.

IV. 2. Ochrona powietrza

Gmina Zaklików położona jest w rejonie o korzystnych warunkach aerosanitarnych. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza w Gminie Zaklików są: paleniska indywidualne, transport oraz rolnictwo (hodowla bydła, zabiegi agrotechniczne). Brak jest rozwiniętego, szczególnie uciążliwego przemysłu. Źródłami, które mogą lokalnie obniżać standardy w zakresie powietrza atmosferycznego są: Nasycalnia Podkładów Kolejowych w Lipie oraz cegielnie w Zaklikowie, poprzez emisje zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.

Przepisy ustawy Prawo Ochrony Środowiska nakazują dokonywania oceny poziomu substancji w powietrzu co roku w wyznaczonych strefach. Strefę taką stanowi m.in. obszar powiatu stalowowolskiego.

Według danych zawartych w „Ocenie jakości powietrza w województwie podkarpackim w roku 2003” opracowanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie – na terenie powiatu stalowowolskiego w roku 2003 nie wystąpiły przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń dla podstawowych zanieczyszczeń powietrza, dlatego strefa ta została zakwalifikowana do klasy A. Podsumowując: cały obszar powiatu stalowowolskiego, a więc i Gmina Zaklików, charakteryzują się dobrym stanem jakości powietrza.

Zgodnie z przepisami polskiego prawa ochrona powietrza polega na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzonych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

Uwzględniając założenia ochrony powietrza określono cel ekologiczny:

Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji pyłów i gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową w celu utrzymania jakości powietrza na poziomie roku 2003

W celu osiągnięcia w/w celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Ograniczenie emisji do powietrza w energetyce i przemyśle
- Ograniczenie emisji w sektorze mieszkalnictwa
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

IV. 2. 1. Ograniczenie emisji do powietrza w jednostkach gospodarczych, instytucjach i obiektach infrastruktury

W emisji zanieczyszczeń do powietrza dominującą rolę odgrywają sektory wytwarzania i zaopatrzenia w energię oraz przemysł, jak również małe i średnie podmioty gospodarcze spalające węgiel w celach grzewczych i technologicznych. Skupienie się na ograniczeniu emisji z wymienionych sektorów przyniesie pewne efekty ekologiczne na terenie gminy.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Stopniowa likwidacja kotłowni wyposażonych w stare, wyeksploatowane kotły opalane węglem - ograniczenie niskiej emisji oraz szeroka modernizacja technologii w przemyśle i energetyce zawodowej w związku z wdrażaniem najlepszych dostępnych technik (BAT).
2. Modernizacja istniejących oraz instalacja nowych urządzeń ochronnych i ograniczających emisję (w takich przypadkach istnieje możliwość wspólnego ubiegania się Urzędów wraz z zakładami o środki finansowe np. z eko - konwersji naszego zadłużenia).
3. Prowadzenie działań mających na celu efektywne wykorzystanie energii cieplnej (modernizacja istniejących systemów ciepłych, przyłączenie do sieci nowych odbiorców w przypadku posiadania rezerw mocy).
4. Objęcie pozwoleniami emisyjnymi (w ramach gospodarczego korzystania ze środowiska) wszystkich zakładów przemysłowych (zarówno dużych jak i małych).
5. Wprowadzenie systemu monitoringu i kontroli emisji zanieczyszczeń na terenie przedsiębiorstw (w razie przekroczeń dopuszczalnych stężeń należy spowodować,

- za pomocą wszystkich dostępnych środków administracyjnych, zaprzestania emisji).
6. Zachęcanie zakładów do samokontroli poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (ISO 14 000) w obrębie przedsiębiorstwa.
 7. Stosowanie stref (pasów) zieleni izolacyjnej wokół dużych emitorów zanieczyszczeń (strefy te powinny być tworzone z gatunków roślinności o dużej odporności na zanieczyszczenia oraz właściwie pielęgnowane, a ubytki uzupełniane).

IV. 2. 2. Ograniczenia w sektorze mieszkalnictwa

Istotny wpływ na jakość powietrza ma tak zwana „niska emisja” zanieczyszczeń pochodząca z lokalnych kotłowni pracujących dla potrzeb ogrzewania budynków użyteczności publicznej oraz przede wszystkim z indywidualnych gospodarstw domowych. Źródłem powstawania zanieczyszczeń jest przede wszystkim wykorzystywane w przestarzałych urządzeniach grzewczych paliwo w postaci niskiej jakości węgla, a także różnego typu materiały odpadowe.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Instalowanie kotłów wykorzystujących ekologiczne nośniki ciepła (drewno, gaz oraz nośniki niekonwencjonalne, pochodzące z odnawialnych źródeł jak np. energia słoneczna, wiatrowa) dzięki czemu będzie następować eliminacja węgla jako paliwa.
2. Wymiana starych wyeksploatowanych kotłów węglowych na nowoczesne, wysoko sprawne, posiadające atest jako przyjaznych dla środowiska.
3. Edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych i różnego rodzaju materiałów impregnowanych).

Uwarunkowania prawne

Członkostwo w Unii Europejskiej zobowiązuje Polskę do dostosowania aktualnie obowiązujących przepisów do przepisów unijnych.

Kompleksową regulację w dziedzinie ochrony powietrza stanowi w Unii Europejskiej tzw. dyrektywa ramowa w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza w otoczeniu - 96/62/EC oraz dyrektywy pochodne.

Instrumenty prawne wykorzystywane do ograniczenia emisji zanieczyszczeń w Polsce, uwzględniające wymagania dyrektyw UE, to przede wszystkim Prawo Ochrony Środowiska oraz wydane do niego przepisy wykonawcze do najważniejszych należą:

- Rozporządzenie Rady Ministrów, w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. 2004 Nr 279 poz. 2758);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, zakres i sposób przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. 2002 Nr 204, poz. 1727);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2002 Nr 87, poz. 796);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie sposobów, metod i zakresu dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu, górnych i dolnych progów

oszacowania dla substancji o ustalonych poziomach dopuszczalnych oraz metodyk referencyjnych modelowania jakości powietrza (Dz. U. 2002 Nr 87, poz. 798);

- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza (Dz. U. 2002 Nr 115, poz. 1003);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2003 Nr 1, poz. 12).

Zgodnie z Prawem Ochrony Środowiska art. 87, ocenę jakości powietrza dokonuje się w strefach, które stanowią miasta i aglomeracje o liczbie ludności większej niż 250 tys. oraz obszary powiatów nie wchodzących w skład aglomeracji. Na podstawie art. 89 wojewoda, co roku dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 7 poz. 78), wojewoda w terminie do dnia 30 września 2003 r. powinien wydać rozporządzenie określające programy ochrony powietrza dla wyznaczonych stref.

IV. 3. Ochrona przed hałasem

U źródeł uciążliwości związanych z hałasem leżą przede wszystkim komunikacja i działalność gospodarczą. Obecnie dominującym źródłem hałasu jest komunikacja z uwagi na dynamiczny rozwój przemysłu motoryzacyjnego, a jednocześnie wzrost mobilności społeczeństwa, w dużej mierze związanej z rozwojem turystyki. Ostatnie badania wskazują na poszerzanie obszarów o niekorzystnym klimacie akustycznym co w konsekwencji prowadzi do objęcia szkodliwym wpływem hałasu coraz większej liczby ludzi.

Zgodnie z Prawem Ochrony Środowiska (Dział V, art. 112), „ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, między innymi poprzez utrzymanie hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie oraz przez zmniejszenie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, w przypadku, gdy nie jest on dotrzymany”.

Uwzględniając założenia ochrony przed hałasem określono cel ekologiczny:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego i hałasu pochodzącego z obiektów działalności gospodarczej
--

W celu osiągnięcia w/w celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Ochrona przed hałasem komunikacyjnym
- Ochrona przed hałasem generowanym z zakładach działalności gospodarczej

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

IV. 3. 1. Ochrona przed hałasem komunikacyjnym

Natężenie hałasu drogowego zależy od:

- rodzaju i hałaśliwości pojazdów,
- rodzaju i jakości nawierzchni,
- ukształtowania terenu,
- natężenia ruchu.

Uciążliwość związana z nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego może występować jedynie w m. Lipa i Zaklików położonych przy drodze wojewódzkiej Nr 855 o średnim natężeniu ruchu dobowym wynoszącym 1500 pojazdów/dobę (wg badań z 2000 r.).

IV. 3. 2. Ochrona przed hałasem generowanym w zakładach działalności gospodarczej

Hałas generowany przez obiekty działalności gospodarczej ma charakter lokalny. Związany jest między innymi z lokalizacją niewielkich zakładów produkcyjnych oraz obiektów usługowych w pobliżu terenów o charakterze zabudowy jednorodzinnej.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Systematyczna kontrola zakładów produkcyjnych, zwłaszcza tych zlokalizowanych w pobliżu jednostek osadniczych lub na ich terenie.
2. Egzekwowanie w zakładach produkcyjnych zmian technologicznych w przypadku przekroczeń emisji hałasu (stosowania obudów dźwiękochłonnych, ekranów oraz tłumików akustycznych).
3. Wyznaczenie stref ochronnych wokół zakładów produkcyjnych, w obrębie których nie należy lokalizować budynków mieszkalnych.
4. Tworzenia pasów zwartej zieleni ochronnej wokół zakładów produkcyjnych.

Uciążliwość spowodowana nadmierną emisją hałasu jest charakterystyczna głównie dla terenów zwartej zabudowy, dotyczy terenów mieszkalno-przemysłowych. Na terenie gminy źródłami hałasu przemysłowego są traki, piły oraz urządzenia obróbki drewna zlokalizowane w Zaklikowie. Ewentualna uciążliwość tych obiektów nie była przedmiotem skarg ludności.

Uwarunkowania prawne

Zagadnienia prawne z zakresu ochrony przed hałasem, reguluje przede wszystkim Prawo Ochrony Środowiska wraz z wydanymi do niego przepisami wykonawczymi. Do najważniejszych z nich należą:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2004 Nr 178 poz. 1841);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy ochrony środowiska przed hałasem (Dz. U. 2002 Nr 179. 1498).

Zgodnie z art. 117 Prawa Ochrony Środowiska dokonuje się oceny stanu akustycznego środowiska. Obowiązkowo dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys., oraz dla terenów poza aglomeracjami określonych art. 179 ust. 1. POŚ. Dodatkowo tereny, dla których dokonywana będzie ocena stanu akustycznego środowiska, mogą zostać również określone w powiatowym programie ochrony środowiska.

Na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska tworzone są mapy akustyczne.

Na podstawie art. 118 ust. 1 POŚ, starosta sporządza, co 5 lat mapy akustyczne, dla aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla terenów określonych w powiatowym programie ochrony środowiska.

Na podstawie art. 119 ust. 1 dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, tworzy się programy działań, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego. Dla aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla terenów określonych w powiatowym programie ochrony środowiska, programy działań (programy ochrony środowiska przed hałasem) uchwała rada powiatu, a dla terenów, o których mowa w art. 179 ust.1, programy określa w drodze rozporządzenia wojewoda.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 7 poz. 78) - starostowie w terminie do dnia 30 czerwca 2012 r. powinni sporządzić mapy akustyczne dla terenów określonych w art. 118 ust. 1 Prawa Ochrony Środowiska. Rady powiatów w terminie do dnia 30 czerwca 2013 r. powinny uchwalić programy działań określone w art. 119 ust. 1 Prawa Ochrony Środowiska. Wojewodowie do dnia 30 czerwca 2007 r. powinni określić programy działań dla terenów, o których mowa w art. 179 ust.1 Prawa Ochrony Środowiska.

IV. 4. Ochrona przez promieniowaniem elektromagnetycznym

Elektromagnetyczne promieniowanie nie jonizujące występuje w zakresie częstotliwości 1Hz do 10¹⁶ Hz. Źródła tego promieniowania oddziałujące na środowisko mogą mieć charakter liniowy lub punktowy.

Źródłem tego promieniowania są stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i gospodarstwa domowego (kuchenki mikrofalowe) oraz systemy przesyłowe energii elektrycznej. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają źródła liniowe - linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym wynoszącym 110 kV lub wyższym oraz źródła punktowe - urządzenia emitujące elektromagnetyczne promieniowanie nie jonizujące w zakresie częstotliwości 0,1-300,000 MHz.

Zagadnienia ochrony ludzi i środowiska przed nie jonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym są uregulowane przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, prawa budowlanego, prawa ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego i przepisami sanitarnymi.

Uwzględniając założenia ochrony przed promieniowaniem określono cel ekologiczny:

Ochrona	mieszkańców	przed	promieniowaniem
elektromagnetycznym			

W celu osiągnięcia w/w celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego
- Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

IV. 4. 1. Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego

W celu określenia wielkości problemu zanieczyszczenia środowiska elektromagnetycznym promieniowaniem nie

jonizującym oraz jego wzrostu, konieczne jest podjęcie następujących działań.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

- ↳ Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego oraz kontrola wprowadzania do środowiska nowych urządzeń emitujących promieniowanie

Uwarunkowania prawne

Za najistotniejsze przepisy prawne w dziedzinie ochrony przed promieniowaniem należy uznać zapisy ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.), Dział VI - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

Według zapisów art. 124 POŚ, wojewoda prowadzi rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Rejestr ten jest corocznie aktualizowany.

Obecnie brak jest stosownych przepisów wykonawczych - rozporządzeń, regulujących szczegółowo zasady ochrony przed promieniowaniem.

Ponadto, zagadnienia ochrony ludzi i środowiska przed nie jonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym są uregulowane również przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, prawa budowlanego, zagospodarowania przestrzennego oraz przepisami sanitarnymi.

IV. 5. Ochrona wód

Gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych oraz korzystanie z wód reguluje ustawa Prawo Wodne. Zakłada ona gospodarowanie wodami uwzględniając zasadę wspólnych interesów i powinna być realizowana przez współpracę administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności.

Uwzględniając założenia ochrony zasobów wodnych określono cel ekologiczny:

Zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej jakości i ilości wody do picia, dążenie do zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody

Zgodnie z zapisami Prawa Wodnego, mówiąc o jakości użytkowej wód należy rozumieć wody:

- ↳ powierzchniowe i podziemne, które są lub mogą być wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia;
- ↳ powierzchniowe wykorzystywane do celów rekreacyjnych, a w szczególności do kąpielii;
- ↳ powierzchniowe przeznaczone do bytowania ryb, skorupiaków i mięczaków lub innych organizmów w warunkach naturalnych oraz umożliwiających migracje ryb.

W celu osiągnięcia w/w celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Zarządzanie zasobami wodnymi
- Ochrona wód

- Ochrona przeciwpowodziowa i retencja wodna

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

Jednym z celów polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie mieszkańcom wody pitnej dobrej jakości. Ważne z tego względu jest utrzymywanie jakości wód podziemnych i powierzchniowych, co najmniej na poziomie wymaganym przepisami.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Minimalizacja strat wody na przesyle wody wodociągowej (przewody magistralne i lokalne).
2. Wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów ochronnych wód podziemnych oraz ujęć wody.
3. Przeprowadzenie akcji edukacyjno - informacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej i wykorzystywanie jej na cele agrarne - do podlewania zieleni).
4. Zmniejszenie przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do warstw wodonośnych oraz ochrona przed nadmierną eksploatacją wód podziemnych.
5. Optymalizacja wykorzystania (dociążenie) budowanej oczyszczalni ścieków (wdrożenie w życie II etapu zadania inwestycyjnego) w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa oraz dyrektyw Unii Europejskiej.
6. Zewidencjonowanie wszystkich zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania.
7. Preferowanie użytkowania łąkowego oraz kształtowanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych.

IV. 6. Ochrona przeciwpowodziowa i retencja wodna

Z obowiązującego w Polsce stanu prawnego wynikają ograniczenia w lokowaniu nowej zabudowy na zawału obszarów zalewowych. Powszechnie akceptowanym kierunkiem działań sprzyjających ograniczeniu ryzyka powodziowego jest także odbudowa zdolności retencyjnych na obszarze zlewni.

W ochronie przeciwpowodziowej bardzo ważne jest wprowadzenie kompleksowego systemu ochrony przed powodzią oraz systemu zbiorników retencji wodnej.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Wyznaczenie i ujęcie w studiach i kierunkach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych.
2. Doskonalenie systemu monitorowania i ostrzegania o zagrożeniu powodzią.
3. Należyte utrzymanie wód (udrażnianie przepływu, utrzymanie urządzeń wodnych).
4. Zwiększenie naturalnej retencji zlewni - prowadzenie zalesień i ograniczenie wyrębów lasów.
5. Uporządkowanie i ograniczenie systemów melioracyjnych.

Zagrożenie powodziowe na terenie gminy związane z wylewami rzek z ich koryt, w zasadzie nie występują. Rzeki charakteryzują się małymi przepływami, płyną we wciętych dolinach po wyrównanym terenie. W okresach roztopów wiosennych i nasilenia opadów stwierdza się występowanie podtopień terenu w dolinie Sanny na północny wschód od Zaklikowa i w rejonie Dąbrowy oraz na zachód od miejscowości

Lipa. Są to obszary o wysokim poziomie wód gruntowych i nieprzepuszczalnym podłożu.

IV. 7. Melioracje wodne

W Gminie Zaklików tereny zmeliorowane ogółem wynoszą 464 km, w tym 194 km stanowią grunty orne, a 270 km stanowią użytki zielone.

Powierzchnie terenów zmeliorowanych w poszczególnych sołectwach na terenie gminy przedstawiają się następująco:

Lipa – 199 ha (18 km);
Goliszowice – 90 ha (7,3 ha)
Gielnia – 83 ha (6,4 km)
Zaklików – 43 ha (4,5 km)
Zdziechowice – 32 km (2,8 km)
Łysaków – 9 ha (0,8 km)
Karkówka – 8 ha (0,9 km).

Tereny zdrenowania w gminie obejmują powierzchnię 105 ha, rowy otwarte stanowią 40,7 ha, rowy leśne stanowią 6,968 ha, użytki zielone 21,926 ha oraz grunty orne 11,795 ha. Razem powierzchnia zdrenowania wynosi 40,689 ha.

Uwarunkowania prawne

Główną regulacją prawną odnoszącą się do zagadnień gospodarki wodnej jest ustawa Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 (Dz. U. z 2001 r. Nr 115 poz. 1229). Podstawowymi aktami wspomagającymi są Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) oraz ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2001 Nr 72 poz. 747). Dodatkowe regulacje w zakresie ochrony wód znajdują się w przepisach wykonawczych do wymienionych ustaw. Najważniejsze z nich to:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury, w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody (Dz. U. 2002 Nr 8 poz. 79);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie warunków, jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2004 Nr 68 poz. 1763);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz częstotliwości pobierania próbek wody, metodok referencyjnych analiz i sposobu oceny, czy wody odpowiadają wymaganym warunkom (Dz. U. 2002 Nr 204 poz. 1727);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. 2002 Nr 241 poz. 2093, Dz. U. 2003 Nr 4 poz. 44);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia, w sprawie warunków, jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze, woda w kąpieliskach, oraz zasad sprawowania kontroli jakości wody przez organy Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. 2000 Nr 82 poz. 937).

IV. 8. Ochrona powierzchni ziemi

Ochrona powierzchni ziemi zgodnie z zapisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska, polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości.

Uwzględniając założenia ochrony powierzchni ziemi określono cel ekologiczny:

Ochrona powierzchni ziemi i właściwe wykorzystanie gleb

W celu osiągnięcia w/w celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Gleby użytkowane rolniczo
- Zasoby kopalin

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

IV. 8. 1. Gleby użytkowane rolniczo

Należy dążyć do racjonalnego wykorzystania tych gleb oraz zapewnienia im właściwej ochrony.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Racjonalne zużycie nawozów oraz środków ochrony roślin.
2. Prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego (zminimalizowanie powierzchni gruntów rolnych o wyższych klasach bonitacyjnych wyłączonych z produkcji rolnej i przeznaczonych na inne cele oraz zagospodarowywanie gruntów o niskiej przydatności rolniczej).
3. Dostosowanie formy zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji do naturalnego potencjału gleb.
4. Podnoszenie jakości i struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu.
5. Stosowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych w celu ochrony przed erozją wodną i wietrzną oraz stałe utrzymywanie gleb szczególnie narażonych pod pokrywą roślinną.
6. Kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji i pogarszaniu się jakości gleb oraz przeciwdziałanie zakwaszaniu.
7. Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej.
8. Rekultywacja terenów zdegradowanych.

Właściwe utrzymanie i odbudowa urządzeń melioracyjnych

IV. 9. Surowce mineralne

W zakresie zagadnień zasobów kopalin, ważna jest ochrona obszarów perspektywicznych i ochrona złóż udokumentowanych.

Ochrona złóż kopalin powinna być realizowana w celu prowadzenia racjonalnej gospodarki i najpełniejszego wykorzystania eksploatowanych złóż.

Główne kierunki działań w zakresie ochrony zasobów złóż surowców mineralnych:

1. Uwzględnienie w studiach uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego wszystkich złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie ich obszarów przed trwałym zainwestowaniem.
2. Racjonalne wykorzystanie zasobów złóż.
3. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

Uwarunkowania prawne

Zagadnienia prawne z zakresu ochrony powierzchni ziemi, regulują przede wszystkim Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U.

z 2001 r. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.), Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 1994 r. Nr 27, poz. 96 z późn. zm. - ustawa z dnia 27 lipca o zmianie ustawy Prawo geologiczne i górnicze Dz. U. 2001 Nr 110, poz. 1190), ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1994 r. Nr 89, poz. 415 z późn. zm.) oraz ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 1995 r. Nr 16, poz. 78 z późn. zm.). Do najważniejszych przepisów wykonawczych należą:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie określenia standardów jakości gleby (Dz. U. 2002 Nr 165 poz. 1359);
- Rozporządzenie Rady Ministrów, w sprawie określenia organów właściwych w zakresie administracji geologicznej i nadzoru górniczego (Dz. U. 1998 Nr 162 poz. 1144).

IV. 10. Gospodarka odpadami

Ochrona środowiska przed odpadami powinna być traktowana priorytetowo ponieważ odpady stanowią źródło zanieczyszczenia wszystkich elementów środowiska. Tak też została potraktowana w niniejszym Programie. Gminny Plan Gospodarki Odpadami stanowi integralną część Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Zaklików.

Uporządkowanie gospodarki odpadami ukierunkowane jest na wprowadzenie:

- minimalizację wytwarzania odpadów
- zwiększenie stopnia powtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie odpadów.

IV. 11. Zasoby przyrodnicze

Ochrona zasobów przyrody ma prowadzić do zachowania istniejącego jej stanu (różnorodności gatunkowej) oraz stwarzania warunków do jak najlepszego rozwoju.

Uwzględniając konieczność ochrony zasobów przyrody określono cel ekologiczny:

Ochrona i utrzymanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych

W celu osiągnięcia w/w celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych
- Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym
- Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt
- Ochrona lasów
- Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

IV. 12. Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych

Rozwój gospodarczy powiatu pociąga za sobą niebezpieczeństwo degradacji obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, z tego względu ważne jest połączenie systemu rozwoju obszarów cennych przyrodniczo z rozwojem społeczno gospodarczym.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Opracowania ekofizjograficzne jako podstawa rozwoju systemu obszarów chronionych (wszechstronna dokumentacja charakteryzująca poszczególne elementy przyrodnicze na terenie gminy)
2. Zapewnienie ochrony obszarów cennych przyrodniczo, dotychczas nie objętych ochroną, ale ważnych z punktu widzenia zapewnienia spójności ekologicznej. Przygotowanie planu zabiegów konserwacyjnych i pielęgnacyjnych parków oraz pomników przyrody.
3. Powiązanie przestrzenne prawnych form i działań ochrony przyrody z sąsiadującymi gminami

IV. 13. Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym

Ze względu na gęstnienie sieci infrastruktury w krajobrazie oraz potencjalny rozwój gospodarczy, należy zadbać o uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania wniosków wynikających z istniejącej lub planowanej lokalizacji terenów chronionych (parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu).

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego selektywnego dostępu do terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo.
2. Przestrzeganie odpowiednich procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem.
3. Przeciwdziałanie rozwojowi budownictwa mieszkalnego i rekreacyjnego na terenach chronionych.

IV. 14. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Celem ochrony gatunkowej jest zabezpieczenie dziko występujących gatunków zwierząt i roślin szczególnie rzadkich i zagrożonych wyginięciem oraz zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Ochrona ekosystemów łąkowych i polnych (m.in. zakaz wypalania traw i ściernisk)
2. Stworzenie odpowiednich warunków bytowania i migracji organizmów wodnych.
3. Zachowanie i uzupełnienie istniejącego systemu zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych
4. Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, celem wskazania cennych przyrodniczo siedlisk, które należy wyłączyć np. z zalesiania.

IV. 15. Ochrona lasów

Istniejące obszary leśne wymuszają podjęcie zdecydowanych działań ochronnych istniejących zasobów w celu zachowania ich funkcji (przyrodniczej, społecznej i gospodarczej).

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Prowadzenie stałego monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki).

2. Prowadzenie zalesiania równoległe z działaniami prowadzącymi do różnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów.
3. Zalesianie leżących odłogiem oraz słabych bonitacyjnie użytków rolnych.
4. Stworzenie systemu zachęcającego rolników do zalesiania nieużytków będących ich własnością.
5. Szkolenie prywatnych właścicieli lasów na temat prawidłowych zasad gospodarki leśnej.
6. Rozwój roli ochronnej i buforowej lasów.

V. EDUKACJA EKOLOGICZNA SPOŁECZEŃSTWA W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY

Edukacja ekologiczna to koncepcja kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „myśleć globalnie, działać lokalnie”. Powinna ona objąć wszystkie grupy społeczeństwa - od dzieci, młodzieży, dorosłych do decydentów.

Działalność edukacyjna jest elementem właściwego podejścia do problemów ochrony środowiska. Oznacza to, że:

- inwestycji dotyczących środowiska nie można wdrażać i oceniać bez uwzględniania korzystających ze środowiska, jakimi są mieszkańcy. Określenie zakresu najistotniejszej wiedzy jaka jest im niezbędna do przekazania oraz sposób jej prezentacji przy współudziale z nowymi technologiami to konieczny element oceny efektywności każdej inwestycji w tej sferze.
- działania edukacyjne powinny być uzależnione od prowadzonej przez daną jednostkę (powiat, miasto, gminę,) polityki ochrony środowiska. W przeciwnym razie należy się liczyć z ograniczonymi efektami praktycznymi.

Doświadczenia wielu zachodnich państw wskazują, że tylko przy współudziale mieszkańców można uzyskać zakładane efekty. Dlatego tak ważne jest zaangażowanie każdego mieszkańca w tą problematykę. Poprzedzone to musi być odpowiednim, „teoretycznym”, przygotowaniem społeczeństwa do planowanych działań gdyż w przeciwnym razie skończy się to niepowodzeniem.

Ważnym zadaniem jest wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. Promowanie zachowań związanych z codziennym bytowaniem mieszkańców zgodnych z zasadami ochrony krajobrazu i przyrody.
2. Podejmowanie działalności edukacyjnej w zakresie szkodliwości wypalania traw, ściernisk i nieużytków.
3. Rozwój szlaków turystycznych i przyrodniczych ścieżek dydaktycznych.

Uwarunkowania prawne

Podstawowe regulacje prawne z zakresu zasobów przyrodniczych zawarte są w takich aktach jak, ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.), ustawa o lasach (Dz. U. z 1991 r. Nr 101, poz. 444 z późn. zm.), Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.), Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995 r. Nr 147, poz. 713 z późn. zm. - ustawa z dnia 26 lipca 2001 r. o zmianie ustawy prawo łowieckie Dz. U. 2001 Nr 125 poz. 1366), ustawa o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia

(Dz. U. z 2001 r., Nr 73, poz. 764) oraz ustawa o ochronie gatunków rolnych i leśnych (Dz. U. z 1995 Nr 16, poz. 78). Najważniejsze przepisy wykonawcze do wymienionych ustaw to:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie rodzajów i zakresu opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. 2002 Nr 155 poz. 1298);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. 2001 Nr 92 poz. 1029);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie zasad współdziałania Lasów Państwowych ze starostami w zakresie sporządzania planów zalesiania i uproszczonych planów urzędzenia lasu, szkoleń, nadzoru nad wykonywaniem prac zalesieniowych oraz dostarczania sadzonek (Dz. U. 2002 Nr 12 poz. 121);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie jednorazowego odszkodowania za przedwczesny wyręb drzewostanu (Dz. U. 2002 Nr 99 poz. 905);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych (Dz. U. 2002 Nr 194 poz. 1640);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych zasad przekazywania w zarząd obwodów łowieckich wyłączonych z wydzierzawiania (Dz. U. 2002 Nr 219 poz. 1842);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych oraz określenia okresów polowań na te zwierzęta (Dz. U. 2001 Nr 43 poz. 488).

VI. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ EKOLOGICZNYCH

Wyznaczone cele ekologiczne i kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Zaklików, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań na przestrzeni kilkunastu lat.

Są to między innymi:

- ↳ Edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- ↳ Wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska;
- ↳ Wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;
- ↳ Realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce;
- ↳ Urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;
- ↳ Realizacja przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami;
- ↳ Wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom;
- ↳ Wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii;
- ↳ Wspieranie ekologicznych form transportu;

Zadania zostały wyznaczone na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego na terenie powiatu, przewidywanych kierunków rozwoju oraz informacji w zakresie planowanych inwestycji (dziedzina ochrony środowiska).

Zestawienie planowanych inwestycji, które należy realizować w pierwszej kolejności stanowi krótkoterminowy harmonogram - plan operacyjno - realizacyjny Programu Ochrony Środowiska na lata 2004-2007 (Tabela 1).

Część pozostałych zadań ekologicznych będzie realizowane w okresie długoterminowym w ramach długoterminowego harmonogramu - planu operacyjnego Programu Ochrony Środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012 - 2015 (Tabela 2).

W obu harmonogramach - poszczególnym celom strategicznym i ich kierunkom działań przyporządkowano konkretne zadania priorytetowe z określeniem czasu ich realizacji i instytucje, które powinny je realizować lub współrealizować. Z uwagi na specyfikę niektórych zadań np. edukacja ekologiczna, czy zadania kontrolne będą one realizowane zarówno w ramach harmonogramu krótko jak i długoterminowego.

Pozostałe zadania ekologiczne nie ujęte w żadnym z harmonogramów, a zamieszczone w części opisowej dotyczącej polityki ekologicznej, stanowią dodatkową bazę możliwości realizacyjnych w ramach opracowanego Programu Ochrony Środowiska. Ich ewentualne wprowadzenie do harmonogramu może nastąpić na etapie przewidzianym Prawem Ochrony Środowiska (art. 14 ust. 2), po czteroletniej weryfikacji polityki ekologicznej państwa. W takim samym cyklu założono przyjmowanie kolejnych etapów realizacji Programu Ochrony Środowiska.

Krótkoterminowy harmonogram realizacyjny (plan operacyjny) Programu Ochrony Środowiska na lata 2004 - 2007

Tabela 1

Cel: Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych							
Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Okres realizacji	Koszty w poszczególnych latach realizacji				Źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
Racjonalizacja użytkowania wody	1. Realizacja planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. uszczelnienie sieci, wprowadzanie zamkniętych obiegów wody);	Zadanie ciągłe					Urząd Gminy; ZUK; Zakłady produkcyjne i przemysłowe oraz jednostki i obiekty infrastruktury
Zmniejszenie materiałochłonności i odpadości produkcji	2. Wprowadzanie bodźców ekonomicznych dla przedsięwzięć proekologicznych (ulgi podatkowe, możliwość współfinansowania);	Zadanie ciągłe	—	2000	2000	3000	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe
Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Termomodernizacja, bądź remont i docieplenie: ➤ przedszkola ➤ gimnazjum ➤ szkoły podstawowe	2004-2007	—	—	—	450.000	Urząd Gminy
	3. Podjęcie działań promocyjnych i doradztwa związanego z wdrażaniem pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych – Mała elektrownia wodna w Zaklikowie	Zadanie ciągłe					Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe
Cel: Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, (redukcja emisji pyłów i gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową)							
Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Okres realizacji	Koszty w poszczególnych latach realizacji				Źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
Ograniczenie emisji do powietrza w jednostkach gospodarczych, instytucjach i obiektach infrastruktury	1. Spalanie węgla lepszej jakości lub zamiana nośnika na bardziej ekologiczny	Zadanie ciągłe					Właściciele mieszkań, Zarządcy budynków
	2. Modernizacja układów technologicznych oraz montaż urządzeń ograniczających emisję (w takich przypadkach istnieje możliwość wspólnego ubiegania się Urzędów wraz z zakładami o środki finansowe np. z Eko – konwersji zadłużenia)	Zadanie ciągłe					Jednostki gospodarcze, instytucje i inne obiekty infrastruktury
	3. Stopniowa likwidacja kotłowni wyposażonych w stare, wyeksploatowane kotły opalane węglem oraz szeroka modernizacja technologii w związku z wdrażaniem najlepszych dostępnych technik (BAT).	Zadanie ciągłe	229.000	—	—	10.000	Właściciele obiektów
Ograniczenie emisji w budynkach mieszkalnych	4. Wymiana starych wyeksploatowanych kotłów węglowych na nowoczesne wysoko sprawne posiadające atest przyjaznych środowisku	Zadania ciągłe					Właściciele obiektów
	5. Wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na bardziej ekologiczne	Zadanie ciągłe					Urząd Gminy, Właściciele obiektów
	6. Prowadzenie systematycznych akcji edukacji ekologicznej na temat oszczędności energii cieplnej i elektrycznej oraz stosowania proekologicznych nośników energii, szkodliwości spalania materiałów odpadowych w kotłowniach domowych	Zadanie ciągłe					Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, Szkoły, Pozarządowe organizacje ekologiczne
Cel: Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, (redukcja emisji pyłów i gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową)- c. dalszy							
Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Okres realizacji	Koszty w poszczególnych latach realizacji				Źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007	
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych	7. Usprawnienie systemu komunikacyjnego (poprawa nawierzchni i warunków bezpieczeństwa ruchu, modernizacja i rozbudowa dróg)	Zadanie ciągłe	252.000	300.000	320.000	350.000	WZD, PZD, Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy

Cel : Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego i hałasu pochodzącego z obiektów działalności gospodarczej								
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym	1. Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren gminy	Zadanie ciągłe					Właściciele i zarządcy obiektów: Wojewódzki Zarząd Dróg, Powiatowy Zarząd Dróg oraz WIOŚ, Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących
Cel: Ochrona mieszkańców przed promieniowaniem elektromagnetycznym								
Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Okres realizacji	Koszty w poszczególnych latach realizacji				Jednostki realizujące	Źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007		
Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego	1. Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego oraz kontrola wprowadzania do środowiska nowych urządzeń emitujących promieniowanie	Zadanie ciągłe					Starostwo Powiatowe Urząd Gminy	
Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektro-magnetycznego	2. Współpraca z zakładami energetycznymi, jednostkami telefonii komórkowej, stacjami przekaźnikowymi RTV w dziedzinie ochrony mieszkańców przed oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego	Zadanie ciągłe					Zakłady Energetyczne, jednostki telefonii komórkowej, stacje przekaźnikowe TRV, Starostwo Powiatowe Urząd Gminy	
Cel: Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody do picia, dążenie do zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wody, racjonalizacja zużycia wody oraz ochrona przed powodzią								
Zarządzanie zasobami wodnymi i ochrona wód	1. Wprowadzanie zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe (dolin rzecznych, płytkiego zalegania wód podziemnych) przed zainwestowaniem i rygorystyczne przestrzeganie tych zapisów	Zadanie ciągłe	4.000	4.000	4.000	5.000	Urząd Gminy	Środki własne
Cel: Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody do picia, dążenie do zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wody, racjonalizacja zużycia wody oraz ochrona przed powodzią ciąg dalszy								
Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Okres realizacji	Koszty w poszczególnych latach realizacji				Jednostki realizujące	Źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007		
Budowa sieci kanalizacyjnej oraz sukcesywna modernizacja istniejącej sieci	1. Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy – 50 km	2004-2007	2.660.817	2.975.481	3.791.293	4.510.734	Urząd Gminy	Środki własne NFOŚiGW WFOŚiGW Fundusz Spójności
Ochrona przeciwpowodziowa i mała retencja	2. Wyznaczenie i ujęcie w studiach i kierunkach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych	Zadanie ciągłe					Urząd Gminy	Środki własne
	3. Budowa umocnień brzegów rzek	Zadanie ciągłe					PZGWiM	Budżet państwa; WFOŚiGW
	4. Utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracji podstawowej	Zadanie ciągłe					PZGWiM	Budżet państwa
Cel: Ochrona powierzchni ziemi i właściwe wykorzystanie gleb								
Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Okres realizacji	Koszty w poszczególnych latach realizacji				Jednostki realizujące	Źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007		
Ochrona gleb użytkowanych rolniczo	1. Kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji i pogarszaniu się jakości gleb oraz zakwaszeniu	Zadanie ciągłe					ODR Urzędy Gmin, Właściciele gruntów	Środki własne jednostek realizujących
	2. Ochrona gruntów rolnych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie ciągłe					Urząd Gminy	Budżet Gminy
Racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów	3. Wapnowanie gleb kwaśnych	Zadanie ciągłe					Rolnicy ODR	Środki własne jednostek realizujących
Wdrażanie i upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej	4. Upowszechnienie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	Zadanie ciągłe					ODR Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących
Prowadzenie gospodarki rolnej pod kątem skutecznego zabezpieczenia przed erozją	5. Opracowanie i wdrażanie zasad racjonalnej gospodarki rolnej na terenach zagrożonych erozją	Zadanie ciągłe					ODR Urząd Miasta	Środki własne jednostek realizujących
	6. Wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	Zadanie ciągłe					Nadleśnictwo ; Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących
Ochrona zasobów kopalin	7. Uwzględnienie w studiach uwarunkowań oraz planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie obszarów przed zainwestowaniem	Zadanie ciągłe					Urząd Gminy	Budżet Gminy
Cel: Ochrona i utrzymanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych								
Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Okres realizacji	Koszty w poszczególnych latach realizacji				Jednostki realizujące	Źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007		
Ochrona elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego	1. Zachowanie elementów małej architektury (np. kapliczki przydrożne)	Zadanie ciągłe					Urząd Gminy	Środki własne
Ochrona lasów	1. Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby szkodniki)	Zadanie ciągłe					Nadleśnictwo	Środki własne jednostek realizujących

Cel: Ochrona i utrzymanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych – ciąg dalszy								
Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Okres realizacji	Koszty w poszczególnych latach realizacji				Jednostki realizujące	Źródła finansowania
			2004	2005	2006	2007		
Ochrona lasów	1. Nadzorowanie procesu zalesiania równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów	Zadanie Ciągłe					Nadleśnictwo Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
	2. Zachęcanie rolników do racjonalnego zalesiania śródlęśnych nieużytków będących ich własnością	Zadanie ciągłe					Urząd Gminy Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Środki własne
Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody	1. Rozwój szlaków turystycznych i przyrodniczych ścieżek dydaktycznych - utworzenie ścieżki rowerowej	2004-2007					Nadleśnictwo, Urząd gminy, pozarządowe organizacje ekologiczne	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
	2. Włączenie w akcję edukacji ekologicznej proekologicznych organizacji pozarządowych	Zadanie Ciągłe					Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
	3. Promowanie zachowań związanych z codziennym bytowaniem mieszkańców zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu	Zadanie ciągłe					Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, Szkoły	Środki własne jednostek realizujących, dotacje

**Długoterminowy harmonogram realizacyjny Programu Ochrony Środowiska na lata 2008 - 2011
z perspektywą na lata 2012 - 2015**

Tabela 2

Cel	Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Lata realizacji	Jednostka realizująca	Źródła finansowania
Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych	Racjonalizacja użytkowania wody	1. Zaniechanie nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele przemysłowe	Zadanie Ciągłe	Zakłady przemysłowe, WIOŚ	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
	Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji	2. Stosowanie bodźców ekonomicznych dla przedsięwzięć proekologicznych (ulgi podatkowe, możliwości współfinansowania);	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy Zakłady przemysłowe	Środki własne jednostek realizujących (ulgi podatkowe)
	Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	3. Poprawa parametrów energetycznych budynków – termo renowacja (dobór otworów drzwiowych i okiennych o niskim współczynniku przenikalności cieplnej, właściwa izolacja termiczna ścian – ocieplenie budynków, lokalizacja nowych obiektów zgodnie z naturalną (cieplejszą), kierunkową orientacją stron świata);	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy Właściciele i zarządcy i budynków	Środki własne jednostek realizujących, dotacje, kredyty
		4. Stopniowe zwiększanie udziału energii otrzymanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii;	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy, Zakłady przemysłowe, właściciele i zarządcy i budynków	Środki własne jednostek realizujących, dotacje, kredyty
Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, (redukcja emisji pyłów i gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową)	Ograniczenie emisji do powietrza w jednostkach gospodarczych, instytucjach i obiektach infrastruktury	1. Wprowadzenie systemu monitoringu i kontroli emisji zanieczyszczeń na terenie przedsiębiorstw (w razie przekroczeń dopuszczalnych stężeń należy spowodować, za pomocą dostępnych środków administracyjnych zaprzestania emisji);	2010	Starostwo Powiatowe, WIOŚ Urząd Gminy,	Środki własne jednostek realizujących, dotacje,
Cel	Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Lata realizacji	Jednostka realizująca	Źródła finansowania
Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, (redukcja emisji pyłów i gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową)- ciąg dalszy	Ograniczenie emisji w budynkach mieszkalnych	2. Sukcesywna zamiana węgla na alternatywne nośniki ciepła (gaz, brykiet drzewny, brykiety drzewne, biomasa);	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy, Mieszkańcy	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
		3. Wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na bardziej ekologiczne;	Zadanie ciągłe	Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących (dotacje, ulgi, zwolnienia podatkowe)
		4. Edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych	Zadanie ciągłe	Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, Szkoły, pozarządowe organizacje ekologiczne	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych	Kontynuacja modernizacji przebudowy dróg	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy, WZD, PZD	Środki własne jednostek realizujących, dotacje, kredyty
Zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku		1. Integrowanie planów zagospodarowania przestrzennego z problemami zagrożenia hałasem;	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy	–

Cel	Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Lata realizacji	Jednostka realizująca	Źródła finansowania
Zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku – ciąg dalszy	Ochrona przed hałasem generowanym w zakładach działalności gospodarczej	2. Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych (zwłaszcza zlokalizowanych w pobliżu zabudowy mieszkalnej) i egzekwowanie warunków decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu;	Zadanie ciągłe	WIOŚ	–
Ochrona mieszkańców przed promieniowaniem Elektromagnetycznym	Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego	1. Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego oraz kontrola wprowadzania do środowiska nowych urządzeń emitujących promieniowanie	Zadanie ciągłe	Starostwo Powiatowe Urząd Gminy	–
	Preferowanie niekonfliktowych eektromagnetycznego	2. Współpraca z zakładami energetycznymi w dziedzinie ochrony mieszkańców przed oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego;	Zadanie ciągłe	Zakład Energetyczny Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy	–
Zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej jakości ilości wody do picia, dążenie do zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody oraz ochrona przed powodzią	Zarządzanie zasobami wodnymi i ochrona wód	1. Ewentualna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej;	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących, dotacje, kredyty
		2. Minimalizacja strat wody na przesyłce wody wodociągowej (przewody magistralne i lokalne);	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy, właściciele sieci	Środki własne jednostek realizujących
		3. Modernizacja i utrzymywanie w dobrym stanie technicznym ujęć wody oraz stacji uzdatniania w celu dostosowania jakości wody do picia do wymagań prawnych;	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących, dotacje, kredyty
Cel	Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Lata realizacji	Jednostka realizująca	Źródła finansowania
Zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej jakości ilości wody do picia, dążenie do zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowe wód, racjonalizacja zużycia wody oraz ochrona przed powodzią – ciąg dalszy	Zarządzanie zasobami wodnymi i ochrona wód – ciąg dalszy	4. Przeprowadzenie akcji edukacyjno – informacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej i wykorzystywanie jej na cele agrarne – do podlewania zieleni)	Zadanie ciągłe	Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, Szkoły, pozarządowe organizacje ekologiczne	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
		5. Optymalizacja wykorzystania (dociążenie) oraz budowa, rozbudowa i modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków (w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa oraz dyrektyw UE);	2008-2015	Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
		6. Zewidencjonowanie wszystkich zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania;	2008	Urząd Gminy	_*
		7. Stopniowe ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych (pozostałości chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów) i punktowych (składowiska obornika) pochodzących z działalności rolniczej;	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy, ODR	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
		8. Preferowanie użytkowania łakowego oraz kształtowanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych;	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
	Ochrona przeciwpowodziowa i mała retencja	9. Budowa umocnień brzegów rzek i potoków	Zadanie ciągłe	Właściciele cieków i ujęć wody, ODGW, Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
		10. Uporządkowanie oraz ograniczenie systemów melioracyjnych	Zadanie ciągłe	Właściciele cieków, ODGW, Spółki wodne	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
Cel	Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Lata realizacji	Jednostka realizująca	Źródła finansowania
Ochrona powierzchni ziemi i właściwe wykorzystanie gleb	Gleby użytkowane rolniczo	1. Prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego (zminimalizowanie powierzchni gruntów rolnych o wyższych klasach bonitacyjnych wyłączonych z produkcji rolnej i przeznaczonych na inne cele oraz zagospodarowywanie gruntów o niskiej przydatności rolniczej);	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
		2. Dostosowanie formy zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji do naturalnego potencjału gleb	Zadanie ciągłe	ODR Właściciele gruntów	Środki własne jednostek realizujących
	Zasoby kopalin	3. Uwzględnienie w studiach uwarunkowań oraz planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich złóż wraz z zapisami o ochronie przed zainwestowaniem	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy	_*
Ochrona i utrzymanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych	Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych	1. Zapewnienie ochrony obszarów cennych przyrodniczo, dotychczas nie objętych ochroną	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy, Pozarządowe organizacje ekologiczne	Środki własne jednostek realizujących,
	Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt	2. Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, celem wskazania cennych przyrodniczo siedlisk, które należy wyłączyć np. z zalesiania;	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy	_*
Cel	Kierunek działania	Zadanie priorytetowe	Lata realizacji	Jednostka realizująca	Źródła finansowania
Ochrona i utrzymanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych-	Ochrona lasów	3. Prowadzenie stałego monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki);	Zadanie ciągłe	Nadleśnictwo	Środki własne jednostek realizujących

ciąg dalszy		4. Prowadzenie zalesiania równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów	Zadanie ciągłe	Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, Nadleśnictwo	Środki własne jednostek realizujących, dotacje, kredyty
		5. Zalesianie leżących odłogiem oraz słabych bonitacyjnie użytków rolnych;	Zadanie ciągłe	Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, Nadleśnictwo	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
		6. Stworzenie systemu zachęcającego rolników do zalesiania nieużytków będących ich własnością;	Zadanie ciągłe	Urząd Gminy, Nadleśnictwo	Środki własne jednostek realizujących, (dotacje, ulgi)
		7. Szkolenie prywatnych właścicieli lasów na temat prawidłowych zasad gospodarki leśnej;	Zadanie ciągłe	Nadleśnictwo Pozarządowe organizacje ekologiczne	Środki własne jednostek realizujących, dotacje
	Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody	8. Promowanie zachowań związanych z codziennym bytowaniem mieszkańców zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu	Zadanie ciągłe	Nadleśnictwo Urząd Gminy, Pozarządowe organizacje ekologiczne	..*

Wykorzystane materiały i opracowania

1. Wybrane akty prawne

Regulacje prawne w zakresie ochrony środowiska zawarte są w wielu ustawach i aktach wykonawczych (rozporządzeniach, zarządzeniach). Do najważniejszych z nich, w kontekście realizacji niniejszego Programu, należy zaliczyć:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 99/2001 poz. 1079 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994, Prawo geologiczne i górnicze wg stanu prawnego na 1 stycznia 2002r. (Dz. U. Nr 100, poz. 1190 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r., o odpadach (Dz. U. Nr 62 poz. 628 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2002 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku. (Dz. U. Nr 176, poz. 1453),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska, w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2004 Nr 178 poz. 1841);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. (Dz. U. Nr 230, poz. 1934).

2. Literatura i wybrane dokumenty programowe

- ❖ Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2002 r.,
- ❖ Program Ochrony Środowiska Powiatu Stalowowolskiego,
- ❖ Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 - 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 - 2010 opracowana przez Radę Ministrów i przyjęta uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 maja 2003 r. (Monitor Polski Nr 33, poz. 433),
- ❖ II Polityka Ekologiczna Państwa, Rada Ministrów, Warszawa, 2000 r.,
- ❖ Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010, Rada Ministrów, Warszawa, listopad 2002 r.,
- ❖ Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 - 2006, Ministerstwo Środowiska, 2000,
- ❖ Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej, projekt, Ministerstwo Środowiska 2000,
- ❖ Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, Warszawa, 1999 r.,
- ❖ Studium
- ❖ Strategia Rozwoju Gminy Zaklików przyjęta uchwałą nrz dnia,
- ❖ Projekt Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego, Zarząd Województwa Kujawsko - Pomorskiego, czerwiec 2003 r.,
- ❖ Raport o stanie środowiska województwa podkarpackiego, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Rzeszów, 2003 r.,
- ❖ Roczna ocena jakości powietrza za rok 2002 w województwie podkarpackim, WIOŚ Rzeszów, 2004 r.,
- ❖ Dostępne strony internetowe

SPIS TREŚCI	
I.	WPROWADZENIE
1.	Przedmiot i zakres opracowania
	Potrzeba i cel opracowania
	Terminologia
	Terminologia z zakresu zrównoważonego rozwoju
	Terminologia z zakresu ochrony środowiska
	Terminologia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej

II.	CHARAKTERYSTYKA GMINY Położenie Ukształtowanie terenu Warunki klimatyczne Użytkowanie terenu Gleby Struktura użytków rolnych Infrastruktura Gospodarka wodno-ściekowa Gospodarka odpadami Drogi Sieć gazowa Podmioty gospodarcze
III.	INWENTARYZACJA ZASOBÓW I SKŁADNIKÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO Charakterystyka elementów przyrody ożywionej Formy ochrony przyrody Charakterystyka elementów przyrody nieożywionej Warunki geologiczne i rzeźba terenu Zasoby naturalne Wody powierzchniowe Jakość wód powierzchniowych Wody podziemne Jakość wód podziemnych
IV.	POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych Racjonalizacja użytkowania wody Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości w produkcji Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych Ochrona powietrza Ograniczenie emisji do powietrza w jednostkach gospodarczych, instytucjach i obiektach infrastruktury Ograniczenia w sektorze mieszkalnictwa Ochrona przed hałasem Ochrona przed hałasem komunikacyjnym Ochrona przed hałasem generowanym w zakładach działalności gospodarczej Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego Ochrona wód Ochrona przeciwpowodziowa i retencja wodna Melioracje wodne Ochrona powierzchni ziemi Gleby użytkowane rolniczo Surowce mineralne Gospodarka odpadami Zasoby przyrodnicze Ochrona i rozwój systemów obszarów chronionych Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt Ochrona lasów
V.	EDUKACJA EKOLOGICZNA SPOŁECZEŃSTWA W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY
VI.	HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ EKOLOGICZNYCH Tabela 1 Tabela 2
VII.	Wykorzystane materiały i opracowania

Wydawca: Wojewoda Podkarpacki

Redakcja: Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie, Wydział Nadzoru i Kontroli
Rzeszów, ul. Grunwaldzka 15, pok. 245 i 257, tel. (017) 867 1245 lub (017) 867 1257
e-mail: redakcja@rzeszow.uw.gov.pl

Skład komputerowy: Zakład Usług Informatycznych Wojewódzkiego Ośrodka Informatyki - TBD w Rzeszowie
ul. Grunwaldzka 15, tel. (017) 867 1706, pok. 706
e-mail: dziennik@uw.rzeszow.pl

Druk: Zakład Obsługi Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie
Rzeszów, ul. Grunwaldzka 15, tel. (017) 867 1020, pok. 20

- **Prenumerata i rozpowszechnianie** Dzienników Urzędowych Województwa Podkarpackiego: Dział Kadr i Organizacji Zakładu Obsługi PUW w Rzeszowie, tel.: (017) 867 1363, pok. 363
- Zbiory Dzienników Urzędowych wraz ze skorowidzami wyłożone są do powszechnego wglądu w Wydziale Nadzoru i Kontroli, w pokoju 245 w godzinach pracy Urzędu.

Tłoczono z polecenia Wojewody Podkarpackiego z dnia 12 lutego 2007 r.
